

Tietoaiika

5/2001

Tietoaika

S. 6–13

Urheiluleisö ei ole moniruokainen, vaan aika ronkeli valitessaan lajeja, joista lähtee katsomoon nauttimaan. Miedot juomat se on toivottanut tervetulleeksi kentille, vaikkei itse hanojen ääreen sankasti tungekaan. Sangen vahvasti suomalaiskatsojan rinnassa kuitenkin läikähti, kun Suomi kohtasi vieraissa Englannin viime MM-karsinnassaan.

Kansikuva:
Jalkapallon MM-karsintaottelu Englanti–Suomi alkamassa Anfield Roadilla Liverpoolissa 24. maaliskuuta 2001

Tietoaika

www.tilastokeskus.fi/tietoaika
PL 3A, 00022 TILASTOKESKUS
Työpajakatu 13, HELSINKI 58 (käynti)
Sähköposti (Internet):
tiedotus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
henkilöt: etu.sukunimi@tilastokeskus.fi
faksi (09) 1734 2354
p. (09) 17341

Päätoimittaja:

Jussi Melkas,
p. 1734 3200

Toimitussihteerit

Jouni Kotkavuori,
p. 1734 2269
Mikko Erjas,
p. 1734 2236

Työryhmä:

Mikko Mäkinen
(informaatikko),
Hiikka Lehtikoinen (taitto),
Irene Matis (ulkoasu),

Tilaukset:

p. (09) 1734 2011
f. (09) 1734 2500

myynti.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

Ironumero: 39 mk,
vuositilaus 12 numeroa
vuodessa: 410 mk,
kestotilaus: 350 mk

Painopaikka:

Edita Oy

3 Kilpailukykyä teknologiasta

4 Kansainvälinen katsaus

Saksasta eniten patentihakemuksia
Euroinflaatio 2,6 %
Euroalueen teollisuustuotanto kasvoi 0,4 %
Euroalueen ulkokaupan vaje 1,0 miljardia
Pallon valtavat meret

6 Koulutettu kolmekymppinen mies pääkaupunkiseudulta kannusti Suomea Anfield Roadin katsomossa

8 Hanoista virratkoon, sanoo katsomokansa

12 Suomalaiskatsoja lajilleen uskollinen

14 Vertailu alueellisista tuloeroista: Kun väki vähenee, pidot huononevat

18 Kotimaan katsaus

- Itä-Suomen kehitys heikointa EU-kaudella
- Tutkimusmenot edelleen kasvussa
- Tuotanto kasvoi 3,9 prosenttia helmikuussa
- Teollisuustuotanto kasvoi 6,8 prosenttia
- Konkurssit vähenivät edelleen
- Rakennusluvut vähenivät
- Asuntojen hinnoissa vähäisiä muutoksia
- Teollisuusyritysten liikevaihto kasvoi 10 prosenttia
- Autokauppa väheni edelleen helmikuussa
- Kuluttajien luottamus talouteen heikkeni edelleen
- Ennätyskellisesti lomasuunnitelma
- Työllisiä 72 000 enemmän
- Palkkasumma kasvoi 7,3 prosenttia
- Tuottajahinnat laskivat edelleen
- Maatalouden tuotteet ja tuotantovälineet kallistuivat viime vuonna
- Oppilaitosten määrä väheni
- Matkailu kasvoi edelleen vahvasti

28–30 Tilasto-opisto

Huomio otsikoihin ja teksteihin
Alfred Lotka – väestömatemaatikko
Reunaryhmät jäävät tilastoissa ja
tutkimuksissa varjoon

Kokonaistuotanto muutos vuotta aiemmasta, %

s. 19

Teollisuustuotanto muutos vuotta aiemmasta, %

s. 20

Työllisyys muutos vuotta aiemmasta, %

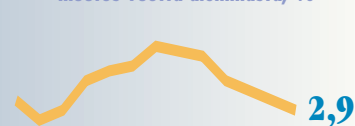
s. 24

Työttömyys aste, %

s. 24

Inflaatio muutos vuotta aiemmasta, %

s. 25

Kuluttajabarometri luottamusluku

s. 23

Tuutihinnat muutos vuotta aiemmasta, %

s. 26

Kilpailukykyä teknologiasta

Mielenkiinto tiede- ja teknologiakehitystä kohtaan on viime vuosina jatkuvasti kasvanut niin Suomessa kuin muuallakin. Tämä mielenkiinto on luonnollista seurausta siitä, että tieteen ja teknologian taloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys on kasvanut. Teollisuusmaiden välinen talouskilpailu käydään entistä selvemmin tieteen, teknologian ja innovaatioiden alueilla.

Suomessa tämänsuuntainen kehitys oivallettiin kiitettävän ajoissa. Teollisuuspolitiikassa on 1980-luvulta alkaen korostettu teknologiapanostuksen kasvattamista, väestön koulutustason nostamista ja rakenteiden uudistamista. Kansainvälisestäkin verrattuna Suomi on lyhyessä ajassa noussut teknologian huippumaiden joukkoon. Viime kädessä myös talouden ja tuottavuuden kasvu on 1990-luvun jälkipuoliskolta alkaen perustunut yhä enemmän korkean teknologian alojen nopeaan esiintuloon.

Suomen tiede- ja teknologiapolitiikkaa on leimannut pitkä tiedon ja osaamisen ja näiden hyödyntämisen kehittämislinja. Koulutusta, tiedettä ja teknologiaa on tarkasteltu kokonaisuutena. Kansainvälisesti Suomi on edelläkävijöitä tämäntyyppisen kansallisen innovaatiojärjestelmän kehittämisessä.

Painoarvoaan kasvattava tiede- ja teknologiapolitiikka on edellyttänyt tuekseen myös vankan informaatiopohjan. Tiede- ja teknologiaindikaattoreita on viime vuosina kehitetty niin Suomessa kuin muuallakin kuvaamaan innovaatiojärjestelmän toimintaa eri näkökulmasta. Tässä työssä on käytetty hyväksi erilaisia tilastoja ja niistä muodostettuja tunnuslukuja. Konkreettisenä esimerkkinä on Tilastokeskuksen tuore *Tiede ja teknologia 2000* -julkaisu, joka tarjoaa monipuolisen kuvan tieteen ja teknologian viimeisimmästä kehityksestä.

Tällaiset julkaisut ovat viime vuosina olleet Suomen kannalta miellyttävää luettavaa. Esimerkiksi tutkimus- ja kehitysinvestoinnit ovat viime vuosina kasvaneet Suomessa kansainvälistä huippuvauhtia. Investointien tuloksellisuus näkyy muun muassa myönnettyjen patenttien ja tieteellisten julkaisujen nopeana kasvuna. Esimerkiksi bibliometrian antama kuva suomalaisesta tutkimustoiminnasta on varsin positiivinen. Korkeateknologisten alojen osuus viennistä on noussut runsaaseen viidesosaan. Myös vaihtotaseen ylijäämäisyys on suurelta osin korkeateknologisten alojen vientimenestyksen ansiota.

Talouden teknologiataso on noussut rinnan nopean kansainvälistymisen kanssa. Kansainvälisen kaupan ja pääomaliikkeiden vapautuminen ovat luoneet pohjaa myös Suomen menestykselle. Nopea kansainvälistyminen näkyy myös tieteen ja teknologian alueilla. Kansainvälisissä vertailuissa Suomi lukeutuu globalisointeimpien maiden joukkoon.

Tuoreimmat tiede- ja teknologiaindikaattorit tarjoavat toki myös huolenaiheita. Huipputeknologia on Suomessa sittenkin vielä kovin kapealla pohjalla. Suuret, vähintään 500 työntekijän, yritykset vastaavat yli 70 prosentista yrityssektorin t&k-panostuksesta. Myös tutkimustoiminnan alueellinen keskittyminen on huomattavaa; puolet maan tutkijakoulutetusta väestöstä asuu Uudellamaalla. Suomalaisen yritysten t&k-toiminta on viime vuosina painottunut yhä enemmän ulkomaille, mikä voi ennen pitkää muodostua kriittiseksi kehitykseksi.

Teknologiatason noususta huolimatta Suomessa on edelleen suhteellisen vähän innovoivia yrityksiä. Etenkin pk-yritysten ja palvelualan yritysten innovatiivisuus on kansainvälisesti verrattuna alhainen.

Talouden yleisen kehityksen ohella myös tutkimus- ja kehittämistoiminta muuttui 1990-luvulla yhä enemmän yritysveltoiseksi. Tasapainoinen kehitys saattaa eräiltä osin edellyttää myös julkisen sektorin vastuulla olevien toimintojen uudelleenmitoitusta, vaikka julkinen tutkimusrahoitus kasvoikin melko reippaasti 1990-luvun loppuvuosina. Etenkin osaamistarpeet ovat osoittautuneet jatkuvasti ennakoitua suuremmiksi, vaikka myös korkeasti koulutettujen määrät ovat nopeasti nousseet.

Suomen t&k-panostus on suuntautunut merkittävältä osin tietojen ja tietoliikenneteknologian kehittämiseen. Tämä painotus tuotti 1990-luvulla hyviä tuloksia, mikä ei kuitenkaan automaattisesti takaa vastaavaa menestystä tulevaisuudessa.

Eräät kansainväliset vertailututkimukset osoittavat, että Suomen tietotekninen infrastruktuuri ei ehkä sittenkään ole niin ylivoimainen, kuin mitä itse olemme kuvitelleet. Runsaaseen tietotekniseen laitekantaan perustuva kilpailuetumme on vähitellen häviämässä. Myös esimerkiksi palveluiden hinnoittelunäkymät ovat eräiltä osin ongelmalliset.

Tulevaisuudessa teknologisen tason säilyttäminen on entistä vaikeampaa, sillä myös muut maat ovat kehittämässä teknologista kilpailukykyään.

RELANDER

Saksasta eniten patenttihakemuksia

EUROOPAN UNIONIN jäsenmaiden patenttihakemuksista melkein puolet (44 %) tehtiin vuonna 1999 Saksasta. Aktiiviväestöön, työvoiman määrään, suhteutettuna Ruotsi ja Suomi nousevat hakemuksissa Saksan kannoille.

Patenttihakemusten määrässä Saksan jälkeen seuraavat Ranska (15 % hakemuksista), Britannia (12 %) ja Italia (8 %), mutta työvoimaan suhteutettuna nämä maat jäävät hakemuksissa alle EU:n keskiarvon. Suhteellisesti selvästi vähiten patenttihakemuksia tehtiin Portugalista, Kreikasta ja Espanjasta.

EU:n alueista eniten patenttihakemuksia teki Île de France (2 813) ja toiseksi eniten Ylä-Baijeri (2 538). Alueiden kymmenen kärjessä -listalla Saksan alueita on kuusi.

Huipputekniikkaan liittyviä patenttihakemuksia teki eniten Ylä-Baijeri (825), toiseksi eniten Île de France (630) ja kolmanneksi eniten Pohjois-Brabant Hollannista (381). Uusimaa sijoittui neljänneksi 256 hakemuksellaan.

Lisäystä 90-luvulla 40 %

Euroopan patenttitoimisto EPO sai lähes 45 000 patenttihakemusta vuonna 1999. Vuodesta 1990

määrä lisääntyi 40 prosenttia.

EU-maista hakemuksista tuli 37 prosenttia, Yhdysvalloista 26 ja Japanista 12 prosenttia vuonna 1999.

Vuosina 1990–98 EPO:n saamien patenttihakemusten määrä EU-maista lisääntyi keskimäärin 5,3 prosenttia vuodessa, Yhdysvalloista 5,6 ja Japanista 1,8 prosenttia vuodessa.

EU-maista patenttihakemusten määrä lisääntyi eniten Portugalista (keskimäärin 20,8 % vuodessa), Espanjasta (14,5 %), Suomesta (13,0 %), Irlannista (12,8 %) ja Kreikasta (12,5 %).

Lähde: Eurostat news release 42/2001

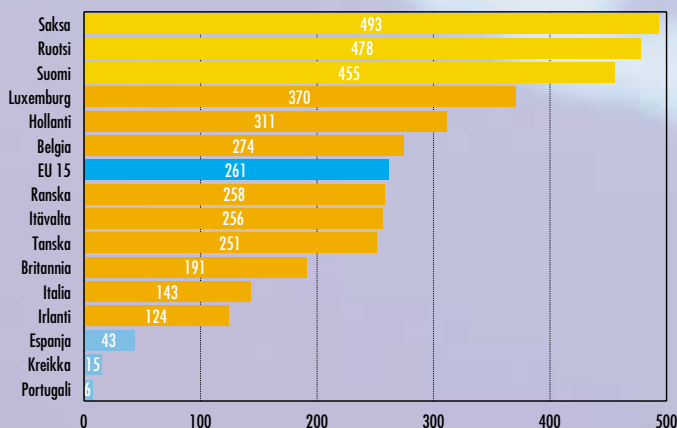
Euroalueen teollisuustuotanto kasvoi 0,4 %

Kausitasoitettu teollisuustuotanto lisääntyi tammikuusta helmikuuhun euroalueella 0,4 prosenttia ja koko EU:ssa 0,3 prosenttia.

Eniten teollisuustuotanto kasvoi EU-maista Hollannissa (5,2 %) ja Portugalissa (1,2 %). Tuotanto pieneni eniten Saksassa (-0,8 %).

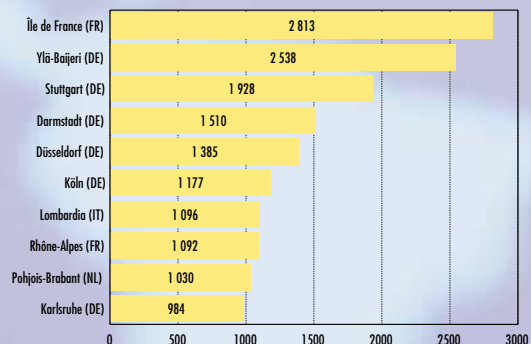
Lähde: Eurostat news release 44/2001

Patenttihakemukset EU-maissa 1999 miljoonaa henkeä kohti työvoimasta

Lähde: Statistics in Focus, Science and Technology, No 4/2001. Eurostat

Patenttihakemukset EU-alueilla 1999 (10 kärjessä NUTS 2 -alueista)

Lähde: Statistics in Focus, Science and Technology, No 4/2001. Eurostat

Kansainvälinen katsaus

	2000	272750*	126178*	8109	10251	5339	5176	59373	82214	10558	3802	
Väkiluku (tuhansia)	2000	9926,6	4610,6	189,2	227,2	160,8	121,6	1290,9	1873,0	111,8	93,9	
BKT (Mrd.US \$)	2000	151	107	109	110	119	104	97	105	67	119	
BKT/as ostovoimakorjattu OECD=100	2000	q3/00	3,4*	0,5	1,9	3,2	2,7	5,5*	2,8*	2,6*	3,4*	9,8*
BKT:n vuosimuutos-%	tammik.	1,2*	-0,4*	8,3	6,9*	5,3*	7,0*	2,9	8,4	1,8*	28,1	
Teollisuustuotanto, vuosimuutos-%	helmik.	4,3*	4,7	3,7	6,8	4,7	9,2	8,6	7,8	..	3,8	
Työttömyysaste,%	maalisk.	3,4*	-0,1*	2,7*	2,1	2,3	2,9	1,3	2,5	3,0	5,4	
Inflaatio, vuosimuutos-%	tammik.	4,0*	1,8	1,7	6,8*	-0,5	3,2	1,5	1,9	4,2*	4,6	
Vähittäiskaupan myynti, vuosim. %	maalisk.	6,9*	-26,5*	1,5*	-2,5*	28,6*	-49,9	-17,8	-29,3	-39,9*	19,8*	
Osakkeiden hinnat, vuosimuutos-%		USA	Japani	Itävalta	Belgia	Tanska	Suomi	Ranska	Saksa	Kreikka	Irlanti	

Lähde: OECD Main Economic Indicators ja Key Economic Indicators, Eurostat Statistics in Focus. Population and social conditions, Viro ja Venäjä (tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia muiden kanssa): Tilastokeskuksen IBS-palvelu

Inflaatioluvut perustuvat kansallisiin kuluttajahintaindeksihin, joten ne voivat poiketa Eurostatin yhdenmukaistetusta kuluttajahintaindeksistä.

Euroinflaatio 2,6 %

Kuluttajahinnat nousivat euroalueella vuodessa maaliskuuhun 2,6 prosenttia. Myös helmikuussa vuosi-inflaatio oli sama. Maaliskuusta 1999 maaliskuuhun 2000 kuluttajahinnat olivat kohonneet 2,1 prosenttia.

Koko EU:ssa vuosi-inflaatio oli sekä maaliskuusta 2,3 prosenttia. Maaliskuusta 2000 se oli 1,9 prosenttia.

Lähde: Eurostat news release 43/2001

Euroalueen ulkokaupan vaje 1,0 miljardia

Euroalueen ulkomaankauppa oli helmikuun ennakkotietojen mukaan 1,0 miljardia euroa alijäämäinen. Vuoden 2000 helmikuussa alijäämä oli 0,3 miljardia.

Tarkistettujen tietojen mukaan vaje oli tammikuussa 6,2 miljardia euroa. Vuoden 2000 tammikuussa vaje oli 5,5 miljardia.

Lähde: Eurostat news release 45/2001

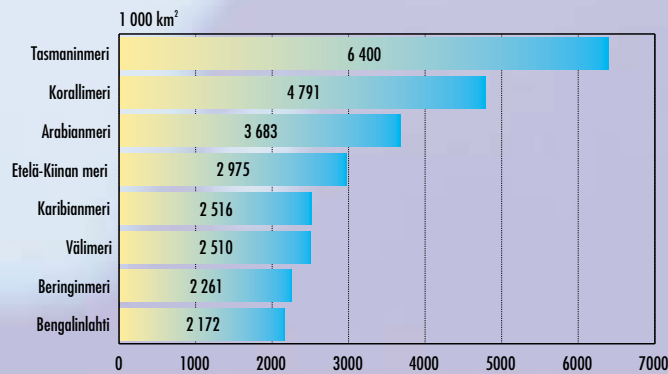
Maailma

Pallon valtavat meret

Meri peittää 360 miljoonaa neliökilometriä eli 70,9 prosenttia maapallon pinta-alasta. Eteläisellä pallonpuoliskolla meriä on selvästi enemmän (80,9 % pinta-alasta) kuin pohjoisella pallonpuoliskolla (60,7 %). Merien vesimäärä on niin suuri, että jos maapallon pinta olisi täysin tasainen, sitä peittäisi yli 2 400 metriä paksu vesikerros.

Meret jaetaan valtameriin ja sivumeriin. Valtameriä on neljä: Tyyni valtameri (179,7 milj. km²), Atlantin valtameri (92,1 milj. km²) ja Intian valtameri (74,9 milj. km²) sekä nykykäsitteksen mukaan myös Pohjoinen jäämeri (13,2 milj. km²). Sivumeriä ovat saarijonojen valtameristä erottamat reunameret,

Maailman suurimmat sivumeret

Lähde: Maailma numeroina. Tilastokeskus

maanosia toisistaan erottavat välimeret ja kapeiden salmien valtameriin yhdistämät sisämeret. Viimeksi mainittuihin kuuluu myös meidän Itämeremme.

Merialueet jaetaan syvyyssuhteidensa perusteella mantoireita ympäröivään mannerjalustaan eli matalanmeren vyöhykkeeseen šelfiin (syvyys 0–200 metriä), mannerjalustan ja syvänmeren vyöhykkeen rajan muodostavaan mannerrinteseen (syvyys 200–3 000 metriä) ja varsinaiseen syvänmeren alueeseen (syvyys yli 3 000 metriä).

Merten keskisyyvyys on 3 790 metriä (Tyynen valtameren 3 940 metriä, Intian valtameren 3 840 metriä, Atlantin valtameren 3 575 metriä sekä Jäämeren 1 038 metriä). Suurin

mitattu syvyys on 10 924 metriä Mariaanien haudassa lähellä Guamin saarta Tyynessä valtameressä. Atlantin valtameren syvin kohta 8 605 metriä löytyy Puerto Ricon haudasta, Intian valtameren syvin kohta 7 125 metriä Jaavan haudasta ja Jäämeren syvin kohta 5 450 metriä Euraasian altaasta.

Valtamerien veden suolapitoisuus on keskimäärin 3,48 prosenttia. Korkein suolapitoisuus on Punaisessameressä, 4,0 prosenttia. Meriveden lämpötila on keskimäärin +3,9 oC, pintaveden +17,4 oC. Ylin pintaveden lämpötila, +37 oC, mitataan Persianlahdella.

Meille niin tärkeän Itämeren pinta-ala on 415 266 km². Sen keskisyyvyys on 52 metriä ja suurin syvyys 459 metriä (Landsortin syväne). Itämeren Suomeen rajoittuvista lahdista Pohjanlahden pinta-ala on 115 517 km², josta Selkämeren osuus on 79 257 km², Perämeren 36 260 km² ja Suomenlahden 29 498 km². Selkämeren syvin kohta on 294 metriä, Perämeren 146 metriä ja Suomenlahden 123 metriä.

Kai Enkama

Lähde: Maailma numeroina. (<http://tilastokeskus.fi/tp/maailmanumeroina/maailmanumeroina.html>)

57778	15923	4494	10007	39475	8871	7185	59720	377030	145943*	1436	2000
1074,0	366,5	162,3	104,3	555,6	228,0	240,3	1415,6	7830,9	184,6*	5,1*	2000
103	115	123	74	81	102	126	100	99	34*	33*	2000
2,5	3,4*	1,0	3,4	3,7*	3,6	3,4	2,5*	3,3	7,9	7,0	q3/00
3,8	7,7*	-0,6*	-0,4	1,7	8,6	6,9*	1,0	5,0	0,8*	2,7*	tammik.
9,9*	2,6*	3,5*	4,5	13,7	5,3	2,6*	5,2*	8,0	9,6	13,9*	helmik.
2,8	4,5*	3,7	4,8*	3,8*	1,8	1,0	2,7*	2,8*	22,2*	5,8	maalisk.
-1,1*	2,4	-2,4*	0,7	0,6*	4,2*	4,8*	5,8*	2,1*	8,7*	10,0*	tammik.
-19,1	-15,2	1,2*	-23,9	-13,4*	-12,2*	0,0	-18,7	..	..	..	maalisk.

Italia **Alankomaat** **Norja** **Portugali** **Espanja** **Ruotsi** **Sveitsi** **Britannia** **EU yhteensä** **Venäjä** **Viro**

*Poikkeukset: Väkiluku: USA, Japani ja Venäjä 1999 BKT: Venäjä ja Viro 1999 BKT/as: Venäjä ja Viro 1996 BKT (vuosimuutos): USA, Suomi, Ranska, Saksa, Alankomaat, Espanja ja Britannia 00q4; Kreikka ja Irlanti 1999 Teollisuustuotanto (vuosimuutos): Japani 0103; USA, Tanska, Suomi, Venäjä ja Viro 0102; Belgia, Kreikka, Alankomaat, Norja ja Britannia 0012; Sveitsi 00q3 Työttömyysaste: USA 0103; Italia ja Alankomaat 0101; Britannia 0012; Norja ja Viro 00q4; Sveitsi 00q2 Inflaatio: USA, Japani, Itävalta, Alankomaat, Portugali, Espanja, Britannia, EU-yht. ja Venäjä 0102 Vähittäiskaupan myynti (=volyyymi): Norja, Britannia, Venäjä ja Viro 0102; Kreikka, Italia, Espanja, Sveitsi ja EU-yht. 0012; USA, Belgia ja Ruotsi 0011 Osakkeet: USA, Japani, Itävalta, Kreikka, Irlanti, Norja ja Espanja 0102; Belgia ja Tanska 0101; Ruotsi 0012

Koulutettu kolmekymppinen mies pääkaupunkiseudulta kannusti Suomea Anfield Roadin katsomossa

Mikko Erjos

*Jalkapallon Suomi–Englanti-maaotteluun 24. maaliskuuta matkusti 1 500 suomalaista kannustamaan sinivalkoista joukkuetta maailmanmestaruuskisojen karsinnassa. Tapau-
stuksesta hahmotuu muotokuva, minkälaista väkeä Liverpoolin Anfield Roadin katsomoon oli Suomesta lähtenyt.*

Tyyppillinen suomalaisfani on pitkälle koulutettu palkansaajamies pääkaupunkiseudulta, joka on vähän yli 30-vuotias ja joka on avioliitossa.

Vertailussa keskiarvosuomalaiseen Suomi-fani on ehdottomasti pikemminkin arvo kuin aina keskinen. Kun miehiä on suomalaisista niukasti alle puolet, 49 prosenttia, Anfield Roadin suomalaiskatsomon he sananmukaisesti miehittävät: yhdeksän kymmenestä oli miehiä.

Kun pääkaupunkiseudun osuus koko maan väestöstä on viidennes, Suomi-faneista kaksi kolmesta oli Helsingistä, Espoosta, Vantaalta tai Kirkkonummelta. Helsingiläisiä Suomi-faneista oli melkein joka toinen.

Myös koulutukseltaan Suomi-fani poikkeaa selvästi keskiarvosuomalaisesta. Hän on pitkälle koulutettu. Suomi-faneista puolella on korkea-asteen koulutus eli he ovat käyneet korkeakoulun, ammattikorkeakoulun tai ammattiopiston. Koko 15-vuotta täyttäneestä väestöstä korkea-asteen koulutus on vajaalla neljänneksellä.

Fanijoukosta yhdeksän kymmenestä on käynyt enemmän kuin peruskoulun, koko väestöstä kuusi kymmenestä.

Palkansaajien osuus Suomi-faneista on myös suurempi kuin väestöstä kes-

kimäärin, samoin avo- tai avioliitossa elävien.

Paljon työmatkalaisiakin

Suomi-fani lähti Liverpoolin porukassa. Puolet oli liikkeellä vähintään kolmen hengen ryhmässä. Yleisin oli kuitenkin kahden kimppeä: kaverinsa kanssa kaksin matkusti joka kolmas.

Vähän useampi kuin kaksi kolmesta matkusti vapaa-ajallaan. Loput olivat työ-

matkalaisia, joista taas puolella työ liittyi jalkapalloon. Koko joukosta näitä, joilla työ liittyi jalkapalloon, oli joka seitsemäs – suhteellisesti ei kovin paljon, mutta määrällisesti kuitenkin parisensataa.

HJK kotisuosikki

Vähän useammalla kuin kahdella kolmesta Suomi-fanista on oma suosikkiseuransa kotimaassa tai ulkomailla. Kun stadilaisia oli lähes puolet koko joukosta, on luonnollista, että yleisimmät kotisuosikitkin ovat Helsingistä.

Helsingin Jalkapalloklubi on Suomi-fanien selvä kotimainen ykkössuosikkiseura. Klubin kannattajia oli Anfield Roadin suomalaiskatsojista joka neljäs. Jokerit nimesi suosikkiseurakseen kah-

Tapaustutkimus MM-karsintaottelusta Englanti–Suomi Liverpoolissa 24.3.2001

Tutkimus on osa käynnissä olevaa suomalaisten urheiluyleisöjen tutkimusta, jossa selvitetään suomalaisten urheilun seuraamista. Tämä osatutkimus selvittää suomalaisten jalkapallokannattajien sitoutumista jalkapalloon sekä sen seuraamista ulkomailla. Otollisen mahdollisuuden tarjosi poikkeuksellisen suuri kiinnostus Liverpoolissa pelattuun jalkapallon MM-karsintaotteluun Englanti–Suomi.

Ottelun Suomen katsomo-osaan myytiin 1 700 lippua, ja Suomesta Englantiin matkusti lähes 1 500 katsojaa. Aiempi ennätys yhdessä vieraspelissä oli alle 500 katsojaa. Otteluun olisi myyty enemmänkin lippuja Suomesta, mutta kun lippujen viimeinen ostopäivä oli lähes kaksi kuukautta ennen peliä, moni jäi ilman haluamaansa lippua.

Tutkimuksen teki Jyväskylän yliopiston liikunnan sosiaalitieteiden laitos, ja ai-

neiston keruusta ja haastatteluista vastasi Tilastokeskuksen rajahaastatteluorganisaatio.

Tutkimusta on rahoittanut Jyväskylän yliopisto ja opetusministeriö. Lisäksi tutkimuksen toteuttamista on tukenut myös Suomen Palloliitto.

Toteutus

Tutkimus koostuu kahdesta osasta. Kvantitatiivinen, määrällinen, osa piirtää muotokuvan kannattajien väestöllisestä taustasta sekä jalkapallon seuraamisesta ja otteluun matkustamisesta. Aineisto on kerätty haastatteluin.

Kvalitatiivinen, laadullinen, osa selvittää suomalaisten kannattajien käyttäytymistä, yksilöllisiä kokemuksia ja tunnelmia sekä heidän kannattamiseen liittämääns merkityksiä. Aineisto perustuu osallistuvaan havainnointiin, teemahaastatteluihin ja sähköpostikirjeenvaihtoon.

Haastattelut teki kuusi Tilastokeskuksen rajahaastatteluorganisaation haastattelijaa Helsinki-Vantaan lentokentällä. Niitä tehtiin ennen Englantiin suuntautuvia lentoja ottelun aluspäivinä 20.–24. maaliskuuta tiistai-illasta lauantaiamuun. Itse ottelu alkoi lauantaina 24.3. kello 15 paikallista aikaa.

Haastattelijat poimivat peliin lähtijät kyselyyn kysymällä Englantiin lähtevien koneiden porttien lähitöillä matkustajilta, ovatko he matkustamassa Englanti–Suomi-MM-karsintaotteluun Liverpooliin. Peliin lähtijöiltä kysyttiin halua osallistua tutkimukseen. Lähes kaikki suostuivat muutaman minuutin haastatteluun.

Tavoitteena oli vähintään 10 prosentin näyte otteluun matkustaneista. Tavoite ylittyi reilusti. Yhteensä haastatteluja tehtiin 317 kappaletta eli tutkimusnäytteeseen saatiin yli viidesosa peliin lähteneistä katsojista. Näyte mahdollistaa hyvinkin luotettavien analyysien tekemisen aineistosta.

Oheinen artikkeli esittelee ennakkotuloksia, jotka perustuvat tutkimuksen määrälliseen osaan. Käsitettä Suomi-fani on käytetty laajassa mielessä tarkoittamaan samaa kuin suomalaiskatsoja.

deksan prosenttia koko joukosta, ja parin-kolmen prosentin suosion saivat Myllykosken Pallo, Valkeakosken Haka, Atlantis ja Kuopion Palloseura.

Liverpool vierassuosikki

Ulkomaisista seuroista suosion ykkönen on Liverpool. Sitä kannattaa vajaa kolmannes Suomi-faneista. Heille matka maaotteluun oli samalla pyhiinvaellus suosikkiseuran kotikentälle. Liverpool FC on myös Englannin liigaseuroista suomalaisin. Pelaahan sen riveissä kolme suomalaista: A-maajoukkueen tähtipelaajat Jari Litmanen ja Sami Hyypiä sekä nuorten maajoukkueiden 18-vuotias hyökkääjä-lupaus Daniel Sjölund.

Toiseksi eniten kannatusta Suomi-faneilta saa Liverpoolin paha kilpailija Manchester United. Se on runsaan kymmeneksen ulkomainen suosikkiseura. Lontoolaisjoukkueet Arsenal ja Chelsea (4 %) sekä Tottenham ja West Ham (2 %) ovat seuraavina.

Englantifanien matka

Englantilaisseurat siis hallitsevat Englanti-maaottelun suomalaiskatsomon suo-

Kädet ylös! Suomi on juuri siirtynyt 1–0-johtoon.

sikkilistaa. Manner-Euroopan seurat, kuten Juventus ja Real Madrid, saavat korkeintaan vain prosentin kannatukseen.

Maaottelussa käyneiden suomalaisten suosikkiseuroja listaillessa kannattaa kuitenkin muistaa, että vajaa kolmannes ilmoitti, että heillä ei ole suosikkiseuraa, ei koti- eikä ulkomaista. Tämä seurattomi-

en ryhmä on suunnilleen yhtä suuri kuin HJK:n tai Liverpoolin kannattajien.

Vastaavaa kotiottelua Suomi–Englanti Olympiastadionilla viime lokakuussa oli käynyt katsomassa kaksi kolmesta vierasotteluun matkanneesta. Yhtä moni oli käynyt viime kaudella seuraamassa Suomen ylintä jalkapallosarjaa Veikkausliigaa.

Liikkuvat itsekin

Suomi-fanit eivät ole vain penkkiurheilijoita, vaan harrastavat liikuntaa itsekin ahkerasti. Lähes päivittäin heistä kuntoilee runsas kolmannes ja muutaman keran viikossa melkein puolet. Näitä usein liikuntaa harrastavia on neljä viidesosaa koko porukasta. Harvemmin kuin keran viikossa kuntoilevien osuus jää muutama prosenttiin.

Selvä enemmistö on pelannut jalkapalloa myös itse, ainakin nuoruusvuosina. Vajaa puolet pelaa nykyäänkin jossakin seurajoukkueessa tai puulaakisarjassa.

Tasaista veikattiin

Ottelua seuraamaan matkustaneilta kysyttiin myös veikkausta ottelun lopputuloksesta. Suomi-fanit uskoivat, että tasainen taistelu MM-karsintapisteistä on odotettavissa.

Englannin voittoa veikkasi 41 prosenttia ja Suomen voittoa 37 prosenttia. Yleisimmät arviot olivat: Englannin voitto yhdellä maalilla (31 %), tasapeli (22 %), Suomen voitto kahdella maalilla (17 %) ja Suomen voitto yhdellä maalilla (10 %).

Ja otteluhan huipentui Suomen koivaan painostukseen ja Jari Litmasen jo maalilta näyttäneeseen puskuun. Maalivahti kuitenkin onnistui torjumaan, ja kun vielä jatkolaukauksenkin putsasi puolustaja maaliviivalta, jäi viivan alle tulos 2–1.

Lähde: Harri Heinonen – Petri Godenhjelm: Suomalaiset jalkapalloyleisönä ulkomailla – Tapaustutkimus MM-karsintaottelusta Englanti–Suomi Liverpoolissa 24.3.2001. Jyväskylän yliopisto (vielä julkaisematon aineisto)

Hanoista virratkoon, sanoo katsomokansa

”Antaa valua vaan”, on suomalaisen katsomokansan vallitseva mielipide alkoholin anniskelusta urheilukilpailuissa. Seuratuimpien lajien välillä ei ole kovin suuria eroja, mutta moottoriratojen partailta pärsähtää lähes yksiaänisesti: ”Hanaa!” Katsomokansa nauttii maltaista maltillisesti. Anniskelun kieltämistä tai rajoittamista kannattavat äänet kantautuvatkin kirkkaimmin muualta kuin kenttien tai ratojen ääreltä, ja varsinkin naisilta.

Mikko Erjos

Aivan uutta tietoa suomalaisten suhteesta urheiluun ja alkoholiin tarjoaa tutkimus Ohranjyvä silmässä?, jonka ovat tehneet tutkijat Harri Heinonen Jyväskylän yliopiston liikuntatieteiden sosiologian laitokselta ja Petri Godenhjelm Tilastokeskuksesta.

Tutkimuksen mukaan urheilukilpailuja katsomassa käyvästä miehistä kaksi kolmesta kannattaa anniskelun nykykäytäntöä ja naisistakin yli puolet. Miesyleisöstä vain joka kymmenes kieltäisi anniskelun.

Nykykäytäntö tarkoittaa sitä, että alkoholia saa juoda urheilutapahtumissa vain anniskeluun tarkoitettulla alueella, että myytävät juomat ovat yleensä mietoja ja että omien juomien tuominen on kiellettyä.

Kielteisimmät kannat anniskeluun on niillä naisilla, jotka eivät urheilukatsomoissa käy. Heistä kolmannes haluaisi kieltää anniskelun kokonaan ja neljännes rajoittaa sitä.

Koko kansa kahtia

Mielipiteet alkoholin myynnistä ja tarjonnasta urheilutapahtumien yhteydessä vaihtelevat siis hyvin paljon sukupuolen ja iän mukaan. Riippumatta siitä, oliko vastaajilla omakohtaisia kokemuksia urheilun seuraamisesta tai alkoholin anniskelusta urhei-

lutapahtumissa, heidän oli helppoa muodostaa mielipide kysymykseen. Kantaa ottamattomia oli vain pari prosenttia vastanneista.

Kun tarkastellaan koko väestön suhtautumista alkoholin anniskeluun ja myyntiin urheilutapahtumien yhteydessä, mielipiteet jakautuvat suunnilleen kahtia. Puolet kannattaa anniskelua nykytapaan, ja puolet haluaa joko kieltää anniskelun tai rajoittaa sitä.

Sukupuolten näkemyserot ovat selvät. Suomalaisista naisista lähes kolmannes on sitä mieltä, että alkoholin anniskelu tulisi kieltää urheilutapahtumien yhteydessä. Lisäksi anniskelun rajoittamisen kannalla on viidennes. Toisin sanoen naisista yli puolet on sitä mieltä,

Tutkimus suomalaisista urheiluyhteisöistä ja alkoholista

Harri Heinosen ja Petri Godenhjelman tutkimus Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyhteisöt ja alkoholi tarkastelee sekä urheilun seuraamista paikalla katsomossa että yleisön alkoholinkäyttöä ja alkoholiin liittyviä asenteita.

Tutkimus antaa kattavan kuvan urheilun seuraamisesta kilpailupaikalla. Tähän laajaan määritelmään kuuluivat kaikki urheilutapahtumat, mukaan lukien erilaiset liikunta- ja kuntoilutapahtumat puulaakiurheilusta juniorikilpailuihin, ja pienikin aika paikalla seuraamista otettiin huomioon.

Tutkimuksen laajempi tarkastelu keskittyy erityisesti pääsymaksullisiin kilpaurheilutapahtumiin. Tällä tavalla rajatusta

urheiluyhteisöstä ei aiemmin ole Suomessa kerätty väestötasoisista tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen toinen osa käsittelee yleisön alkoholinkäytön laajuutta urheilutapahtumissa sekä alkoholipoliittikan muutosten, erityisesti anniskelun vapauttamisen, vaikutuksia yleisön kokemuksiin, viihtymiseen ja käyttäytymiseen.

Sekä urheilun seuraamista että alkoholinkäyttöä ja asenteita tutkittiin sukupuolen, iän, pääasiallisen toiminnan, tilas-

tollisen kuntajaon ja läänin mukaan. Tarkastelu keskittyi suurimpiin yleisölajeihin

Tutkimuksen aineiston keräsi Tilastokeskus puhelinhaastatteluin touko-kesäkuussa 2000. Tutkimus koski 15–74-vuotiaita suomalaisia.

Satunnaisotoksen koko oli 4 162 henkilöä, joista vastasi 3 058 eli 73,5 prosenttia.

Satunnaisvaihtelu on koko aineiston tasolla enintään plus miinus 2 prosenttiyksikköä prosenttiluvusta, miesten ja naisten luvuissa plus miinus 2,5 prosenttiyksikköä. Pienempien yleisöryhmien tulosten tarkkuus on muutaman prosenttiyksikön haarukassa.

Tutkimukseen on myös haastateltu SM-liigan jääkiekkjoukkue Jypin järjestyksenvalvoja. Lisäksi on havainnointi yleisön käyttäytymistä ja alkoholin roolia lukuisissa urheilutapahtumissa.

että alkoholin myynti tulisi joko kieltää kokonaan tai ainakin sitä tulisi rajoittaa urheilutapahtumien yhteydessä. Miehistä kieltämistä tai rajoittamista kannattaa runsas kolmannes. (kuvio 1)

Sekä miehistä että naisista vanhemmat ikäryhmät suhtautuvat alkoholin anniskeluun urheilutapahtumissa kielteisemmin kuin nuoret. Erityisen kriittisiä ovat yli 54-vuotiaat. Miehistä yli

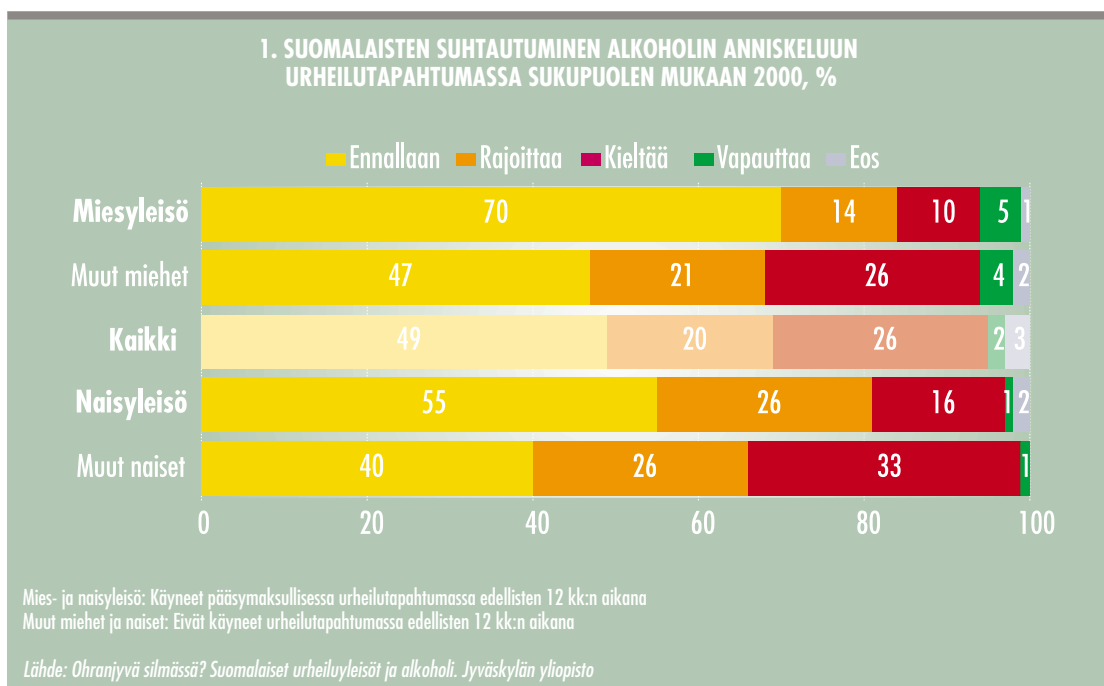
60 prosenttia ja naisista yli 70 prosenttia on sitä mieltä, että alkoholin myynti tulisi joko kieltää kokonaan tai ainakin sitä tulisi rajoittaa urheilutapahtumien yhteydessä.

Merkille pantavaa tuloksissa on se, että vaikka alkoholipoliittinen ilmasto on viime aikoina Suomessa liberalisoitunut, vain harvat halusivat vapauttaa alkoholin anniskelun nykyisistä rajoituksista.

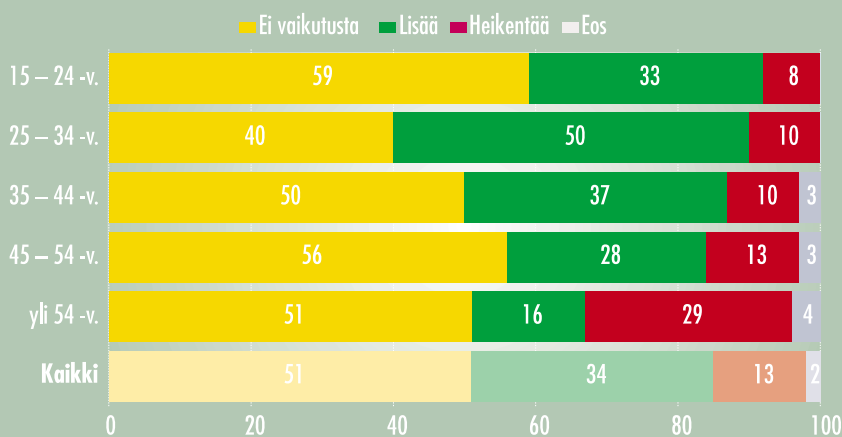
Prosentit lisäävät viihtymistä

Kun katsomokansalta kysytään, miten alkoholin anniskelu vaikuttaa urheilutapahtumassa viihtymiseen, vastaukset myötäilevät yleistä suhtautumista anniskeluun.

Miehistä kolmannes on sitä mieltä, että alkoholin myynti lisää viihtymistä. Päinvastaista mieltä on vain joka kuudes. Puolet miehistä vastaa, että anniske-

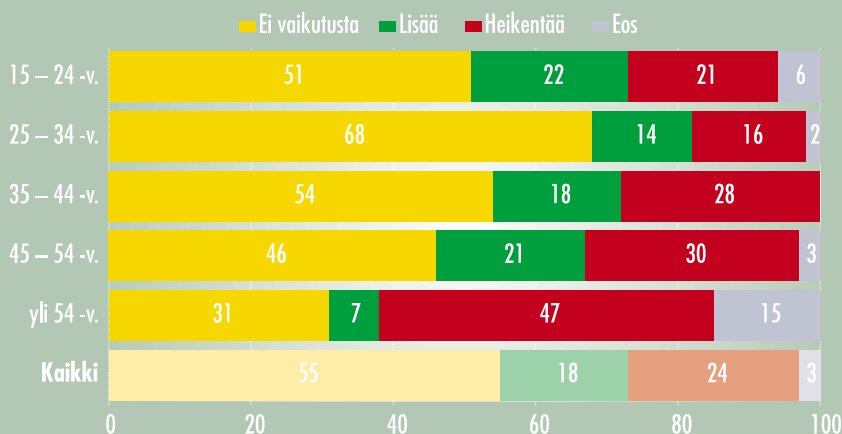

2. ALKOHOLIN ANNISKELUN VAIKUTUS MIESYLEISÖN VIIHTYMISEEN URHEILUTAPAHTUMASSA IÄN MUKAAN 2000, %

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

3. ALKOHOLIN ANNISKELUN VAIKUTUS NAISYLEISÖN VIIHTYMISEEN URHEILUTAPAHTUMASSA IÄN MUKAAN 2000, %

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

lu ei vaikuta viihtymiseen urheilutapahtumassa.

Naisyleisöstä taas runsas puolet sanoo, ettei anniskelu vaikuta viihtymiseen. Viidennes kokee alkoholin myynnin lisäävän viihtymistä, ja neljänneksen mielestä anniskelu heikentää tunnelmaa.

Ikäryhmistä innokkaimmin oluelle nyökkäilevät 25–34-vuotiaat miehet. Heistä puolet sanoo viihtyvänsä katsomossa paremmin, kun alkoholia on saatavilla. Samanikäisistä naisista vain seitsemännes kokee samoin. Toisaalta heissä on sekä miehiin että naisiin verrattuna suhteellisesti eniten niitä (2/3), joiden mielestä anniskelu ei vaikuta

viihtymiseen. Muihin naisiin verrattuna 25–35-vuotiaissa on myös suhteellisesti vähiten niitä (1/6), jotka kokevat alkoholitarjoilun viihtymistä heikentävänä.

Aivan oma ryhmänsä ovat yli 54-vuotiaat naiset. Heistä puolelle anniskelu on asia, joka vähentää viihtymistä. Vain muutama prosentti on sitä mieltä, että alkoholin myynti lisää heidän viihtymistään. (kuviot 2 ja 3)

Olut viihdyttää moottoriväkeä

Joukkuelajien yleisöt suhtautuvat suurin piirtein samalla tavalla. Noin kuudennes katsoo alkoholitarjoilun vähentävän viihtymistä, neljännes tai vajaa kolman-

nes lisäävän sitä ja puolet tai runsas puolet vastaa, että anniskelulla ei ole vaikutusta viihtymiseen.

Seuratuimmista lajeista moottoriurheilun yleisö erottuu anniskeluun myönteisimmin suhtautuvana. Puolella alkoholitarjoilu lisää viihtymistä, ja vain kymmenesosa kokee anniskelun kielteisenä.

Yleisurheilun ja hiihdon katsomoissa on suhteellisesti vähiten niitä, joiden tunnelmaa anniskelu lisää. Lisäksi hiihtokatsomoissa on anniskelun kielteisenä kokevia selvästi enemmän kuin muiden lajien seuraajissa. Mielipiteet alkoholin vaikutuksesta viihtyvyyteen heijastavat näiden lajien katsojien ikärakennetta.

Joukkuelajien yleisöjen suhde alkoholiin on suurin piirtein yhtäläinen. Puolet tai runsas puolet sanoo, että anniskelu ei vaikuta viihtymiseen, neljänneksellä tai runsaalla neljänneksellä se lisää viihtymistä ja noin kuudennekselle heikentää sitä. (kuvio 4)

Katsomokansa ei läträä

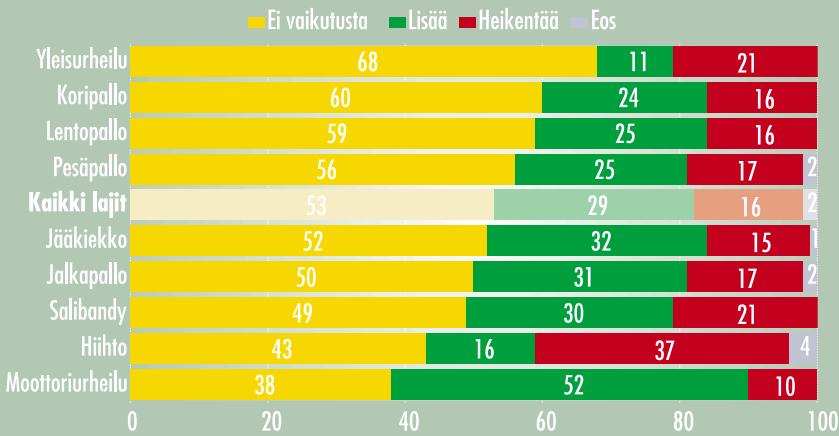
Ikä ja sukupuoli jakavat katsomoyleisön selviin ryhmiin myös sen mukaan, miten yleisesti alkoholia urheilutapahtumien yhteydessä nautitaan. Miehistä alkoholi on maistunut reilulle kolmannekselle, naisista kuudennekselle. Miehet juovat yleisemmin kaikissa ikäryhmissä.

Herkimmin tuoppiin tarttuvat 25–34-vuotiaat miehet. Heistä yli puolet on nauttinut alkoholia urheilutapahtuman yhteydessä. Iän karttuessa kulutus harvenee, ja yli 54-vuotiaista miehistä vain vajaa viidennes on nauttinut alkoholia urheilutapahtuman yhteydessä.

Naisten alkoholin kulutus kasvaa jonkin verran aina ikäryhmään 45–54-vuotiaat asti. Yli 54-vuotiaat naiset eivät tutkimustuloksen mukaan nauti lainkaan alkoholia käydessään katsomassa urheilukilpailuja. Heidän määränsä aineistossa on kuitenkin niin pieni, että aivan näin yksikoikoista päätelmää ei tuloksen epävarmuuden vuoksi voi tehdä. (kuvio 5)

Alkoholin nauttimiseen on tutkimuksessa luettu kaikki alkoholin kulutus urheilutapahtuman yhteydessä. Siihen sisältyy paikalta ostettu, tapahtumaan mukana viety sekä se alkoholi, joka on nautittu urheilutapahtuman välit-

4. ALKOHOLIN ANNISKELUN VAIKUTUS URHEILUTAPAHTUMASSA VIIHTYMISEEN SEURATUIMPIEN LAJIEN MUKAAN, %

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

tömässä läheisyydessä baareissa tai ravintoloissa ennen tapahtumaa tai sen jälkeen.

Yleisurheiluvälle ei maistu

Keskimääräistä yleisemmin alkoholia nauttivat erityisesti jääkiekon, koripallon, jalkapallon ja moottoriurheilun katsojat. Lentopallon, pesäpallon ja salibandy seuraajille olut maistuu harvemmin kuin muiden joukkuelajien yleisölle. Seuratuimmista lajeista täysraittiuuden aate vaikuttaa vankimmin yleisurheilussa, jonka katsojista vain runsas kymmenesosa on nauttinut alkoholia kilpailujen yhteydessä. (kuvio 6)

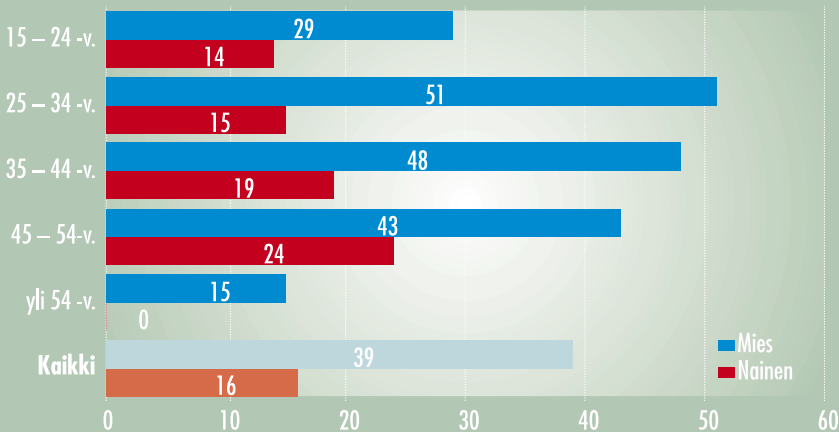
Suomalaisten yleiseen alkoholinkäyttöön verrattuna katsomokansa naukkailee keskimäärin varsin hillitysti. Kun pääsymaksullisen urheilutapahtuman yhteydessä on alkoholia vuoden aikana nauttinut kävijöistä noin kolmannes, koko aikuisväestöstä osuus on 90 prosenttia. Ainakin kerran viikossa alkoholia juo 40 prosenttia 15-vuotiaista suomalaisista.

Tutkijoiden päätelmä suomalaisista urheiluyleisöistä ja alkoholista onkin:

”Vaikka osa yleisöstä kuluttaa alkoholia joskus runsaastikin, väestötasolla näyttää vahvasti siltä, että suomalaisen alkoholin kulutus urheilutapahtumien yhteydessä ei vastaa kokonaisuudessaan julkisuudessa vallalla olevia käsityksiä urheiluyleisöjen alkoholin kulutuksesta.”

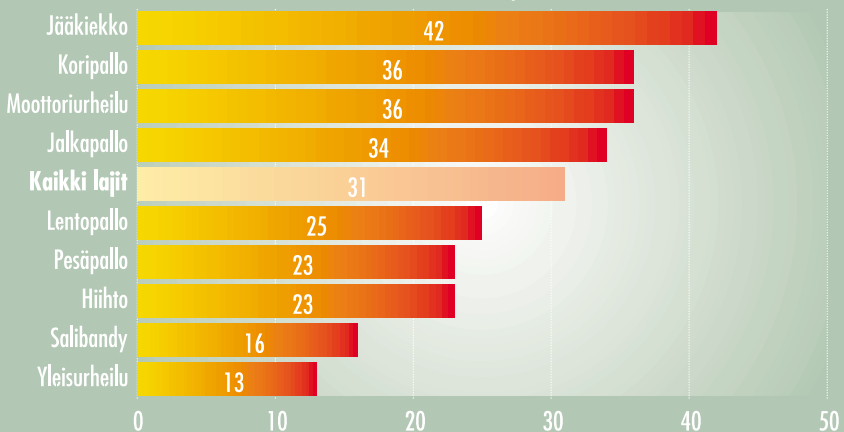
Lähde: Harri Heinonen ja Petri Godenhjelm: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto, Liikunnan sosiaalitieteiden laitos (ilmestyy kesällä)

5. PÄÄSYMAKSULLISESSA URHEILUTAPAHTUMASSA EDELLISTEN 12 KUUKAUDEN AIKANA ALKOHOLIA NAUTTINEIDEN OSUUS IÄN JA SUKUPUOLEN MUKAAN 2000, %

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

6. PÄÄSYMAKSULLISESSA URHEILUTAPAHTUMASSA EDELLISTEN 12 KUUKAUDEN AIKANA ALKOHOLIA NAUTTINEIDEN OSUUS SEURATUIMPIEN LAJIEN MUKAAN 2000, %

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

SUOMALAISKATSOJA LAJILLEEN USKOLLINEN

Mikko Erjos

Suomalainen urheilukatsoja on lajivalinnoissaan yllättävän yksipuolinen. Kaksi kolmesta pääsymaksullisessa urheilutapahtumassa kävijästä seuraa vuoden aikana vain yhtä lajia. Vähintään kolmea lajia seuraavia on vain muutama prosentti. (kuvio 1)
Pääsymaksullisessa urheilutapahtumassa käy vuoden aikana joka kolmas. Kun myös ilmaistapahtumat otetaan mukaan, kävijöiden määrä nousee runsaaseen 40 prosenttiin 15–74-vuotiaista suomalaisista.

Lajeista selvästi suosituimpia ovat joukkuelajit, ja varsinkin jääkiekko on suuren yleisön suosiossa. Heinosen ja Godenhjelman tutkimuksen mukaan pääsymaksullista jääkiekkoa käy katsomassa 700 000 suomalaista vuodessa. Toiseksi katsotuinta on jalkapallo 250 000 tuhannella katsojallaan. Puoleen jalkapallon katsojamäärästä jää pesäpallo. Muut lajit eivät yllä lähellekään sataa tuhatta.

Vanhat suomalaislajit hiihto ja yleisurheilu eivät enää suuria katsomoja kerää – ainakaan sellaisina vuosina, joina Suomessa ei järjestetä näiden lajien kansainvälisiä arvokisoja. (kuvio 2)

Tämän urheiluyleisötutkimuksen haastattelut tehtiin touko-kesäkuussa 2000, ja tutkimusjakso koski 12 edellistä kuukautta eli kesää 1999 – kevättä 2000. Siksi hiihdon lukuihin eivät vaikuta viimetalviset Lahden MM-hiihdot, jotka vetivät paikalle satoja tuhansia katsojia. Toisaalta tutkimuksen ajoittuminen arvokisattomaan jaksoon antaa aidomman kuvan lajien normaalista seuraamisesta.

Jalkapallolla kirittävä

Suomen Gallupin aiemmin tekemä Liikuntagallup (maaliskuu 1997 – helmikuu 1998) osoittaa samansuuntaisia tuloksia. Seuratuimmat lajit olivat senkin mukaan jääkiekko ja jalkapallo, mutta ero oli pienempi (742 000 – 382 000). Liikuntagallupissa tosin kysyttiin lajien paikalla seuraamista yleensä, ei vain pääsymaksullisia tapahtumia, ja menetelmäkin oli jonkin verran erilainen.

Kummankin tutkimuksen sanoma on kuitenkin sama: Maailmalla verraten pieni laji on pienessä Suomessa suuri, ja suuren maailman suurin laji Suomessa selvä kakkonen.

Jalkapallon suosion puhkeamista vartoessa voi lohdutella itseään lajin piilevällä kannatuksella, jonka aiueena ovat vaikkapa loppuunmyydyt maaottelut –

tuoreimpana esimerkkinä kesäkuun Saksa-MM-karsintaottelun lippujen loppuminen jo kaksi kuukautta ennen pelipäivää. A-maajoukkueen hyvät esitykset viime otteluissa ovat varmaan vaikuttaneet, kuten myös Suomen pelaajien menestyminen ammattilaiskentillä.

Jalkapallon suosion kasvua enteilee nuorisomaajoukkueiden selviytyminen lajin kansainvälisiin arvoturnauksiin viime ja tänä vuonna, kovimpana saavutuksena 20-vuotiaiden maajoukkueen pääsy Argentiinan MM-kisoihin kesäkuussa. Ja harrastajamääriltään jalkapallo on joukkuelajeista suosituin myös Suomessa. Pelkästään lisenssipelaajia on yli 96 000; pelaajia jotka on rekisteröity Palloliiton tai sen piirien kilpailutoimintaan.

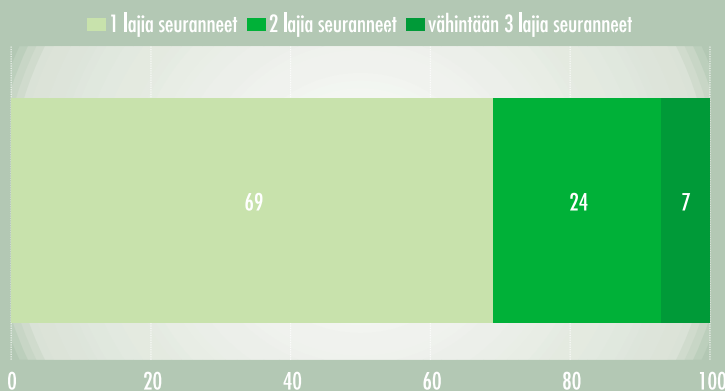
Miehet 11 kertaa vuodessa

Eri lajien seuraamisen tiheydessä on isojakin eroja, jotka osittain selittyvät lajin luonteesta. Yksilölajeilla ei ole joukkuelajeihin verrattavaa sarjajärjestelmää, joka takaa suuren ottelumäärän kautta kohti.

Tiiveimmin omaa lajiaan seuraa pesäpalloyleisö. Miehet käyvät otteluissa keskimäärin 14 kertaa kaudessa, naiset jopa hieman enemmän eli 16 kertaa. Toiseksi suurin katsomistiheys on koripallossa (miehet 11, naiset 10 kertaa). Kaikkein suosituimpia lajeja jääkiekkoa ja jalkapalloa miehet käyvät katsomassa keskimäärin 8 kertaa, naiset jääkiekkoa 5 ja jalkapalloa 6 kertaa kaudessa.

Salibandy on pesäpallon ohella seuratuimmista lajeista ainoa, jota naiset katsovat tiheimmin kuin miehet (naiset 8, miehet 6 kertaa kaudessa).

1. PÄÄSYMÄKSULLISTA URHEILULAJIA EDELLISTEN 12 KUUKAUDEN AIKANA PAIKALLA SEURANNEET LAJIEN MÄÄRÄN MUKAAN 2000, %

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

Yhteensä miehet seurasivat keskimäärin 11 pääsymaksullista kilpaurheilutapahtumaa ja naiset 7 tapahtumaa vuoden aikana. (kuvio 3)

Muut tarkastellut muuttujat, kuten ikä tai asuinalue, eivät tuoneet esille tilastollisesti merkitseviä eroja urheilun seuraamistiheydessä.

Suosituimmat miesten lajeja

Yleisö määriltään suurimmista lajeista yhdessä ei käy enemmän naisia kuin miehiä. Moottoriurheilu erottuu selvimmin miesten lajiksi, mutta myös hiihto, jalkapallo, jääkiekko ja salibandy ovat lajeja, joiden yleisöstä suurin osa on miehiä.

Ikärakenteeltaan eri lajien yleisöt eroavat melko paljon. Hiihto- ja yleisurheiluyleisö on selvästi iäkkäintä ja salibandy-yleisö nuorinta.

Tilastollisen kuntajaon mukaan maaseutumaisissa kunnissa käydään seuraamassa eniten pesäpalloa, lentopalloa ja hiihtoa, kun taas kaupunkimaisissa kunnissa suosituimpia ovat jääkiekko, jalkapallo ja koripallo.

Pääasiallisen toiminnan mukaan ei lajien kesken suurta eroa ole, tosin salibandy-yleisöstä on muita lajeja suurempi osa opiskelijoita.

Pääsymaksullisissa käy joka kolmas

Suomalaisista 15–74-vuotiaista 31 prosenttia on käynyt paikalla vuoden aikana seuraamassa ainakin yhtä sellaista urheilutapahtumaa, johon vaaditaan pääsymaksu. Miehillä osuus oli 41 ja naisilla 22 prosenttia.

Miehillä ikäryhmien välillä ei ole eroja, mutta iäkkäämmät naiset käyvät harvemmin pääsymaksullisissa urheilutapahtumissa kuin nuoremmat. Eläkeläiset käyvät harvemmin pääsymaksullisissa urheilutapahtumissa kuin muut väestöryhmät.

Alueittaisia eroja ei juuri ole. Kaupunkimaisissa kunnissa käydään kuitenkin hieman enemmän pääsymaksullisissa urheilutapahtumissa kuin maaseutumaisissa kunnissa.

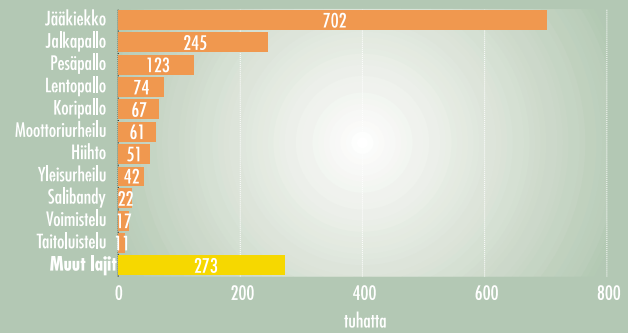
Jossakin urheilutapahtumassa käy 43 %

Kun tarkastellaan urheilun seuraamista yleensä paikalla, olipa kyseessä sitten pääsymaksullinen tai -maksuton tapahtuma, kävijämäärät luonnollisesti nousevat, mutta myös katsojarakenne muuttuu.

Suomalaisista 15–74-vuotiaista 43 prosenttia on käynyt seuraamassa jotain urheilutapahtumaa vuoden aikana. Miehet seuraavat urheilua selvästi yleisemmin (50 %) kuin naiset (35 %). Niin naisista kuin miehistäkin nuoremmat käyvät otteluissa ja kilpailuissa useammin kuin vanhemmat. Sukupuolten välillä pienin ero (5 %) on ikäryhmässä 25–34-vuotta, muissa ikäryhmissä erot ovat yli 15 prosenttiyksikköä. (kuvio 4)

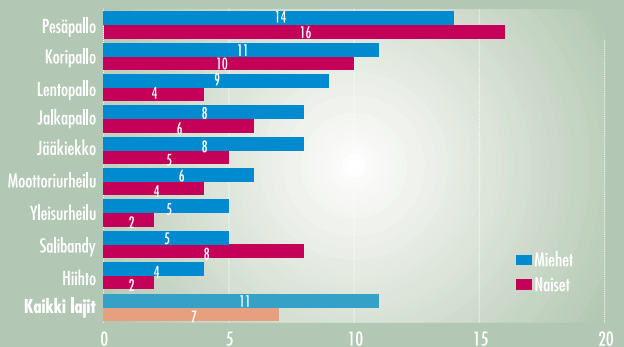
Urheilua seurataan paikalla sitä enemmän mitä kaupunkimaisempi kunta on. Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen lääneissä urheilua seurataan enemmän kuin muualla Suomessa. Alueellisessa tarkastelussa tulee ottaa huomioon erot urheilun, varsinkin huippu-urheilun, tarjonnassa. Maaseudulla ei ole suuria yleisöjä vetäviä lajeja. Lisäksi myös maaseudun väestön suurempi keski-ikä vähentää urheilutapahtumissa käymistä.

2. PÄÄSYMAKSULLISTA URHEILULAJIA EDELLISTEN 12 KUUKAUDEN AIKANA VÄHINTÄÄN KERRAN PAIKALLA SEURANNEET LAJIN MUKAAN 2000

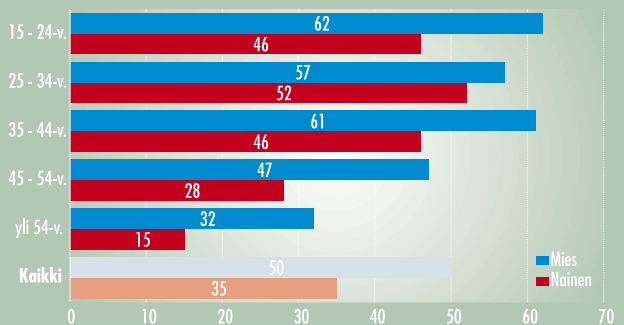
Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

3. PÄÄSYMAKSULLISTEN URHEILULAJIEN SEURAAMINEN EDELLISTEN 12 KUUKAUDEN AIKANA LAJIN JA SUKUPUOLEN MUKAAN 2000, KERTAA KESKIMÄÄRIN

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

4. JOSSAKIN URHEILUTAPAHTUMASSA EDELLISTEN 12 KUUKAUDEN AIKANA PAIKALLA OLLEIDEN OSUUS IÄN JA SUKUPUOLEN MUKAAN 2000, %

Lähde: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto

Pääasiallisen toiminnan mukaan tarkasteltuna opiskelijat ovat ahkerimmin urheilukilpailuissa paikalla käyvä ryhmä. Muuten työelämän ulkopuolella olevat käyvät paljon harvemmin seuraamassa urheilua kuin työelämässä mukana olevat.
Lähde: Harri Heimonen ja Petri Godenhjelm: Ohranjyvä silmässä? Suomalaiset urheiluyleisöt ja alkoholi. Jyväskylän yliopisto, Liikunnan sosiaalitieteiden laitos (ilmestyy kesällä)

KUN VÄKI VÄHENEÄ, PIDOT HUONONEVAT

Jarmo Rusanen, Toivo Muilu, Alfred Colpaert, & Arvo Naukkarinen

Muulla maailmassa jo 1980-luvulla alkanut keskustelu tuloeroista on parin viime vuoden aikana herännyt Ruususen unestaan myös Suomessa. Syynä tähän ovat olleet tilastot, jotka osoittavat tuloerojen kasvaneen erityisesti rikkaimman kymmenyksen tulojen kohoamisen vuoksi. Eri mittarein todettu köyhien määrän kasvu on aiheuttanut runsaasti keskustelua julkisuudessa. EU:nkin tukemat ruokajonot ovat olleet konkreettisesti nähtävissä television välityksellä.

Myös alueelliset tuloerot ovat olleet keskusteluissa esillä, joskaan numeroihin perustuvaa faktaa ei ole ollut kovin paljon julkisuudessa. Tässä artikkelissa tarkastellaan eräitä 1990-luvun alueellisten tuloerojen piirteitä käyttämällä muuttujana valtionveronalaisia tuloja ja havaintoyksikköinä postinumeroa, kuntaa sekä paikkatietoa eli 1 × 1 kilometrin kokoisia kaistakoordinaatioon sidottuja ruutuja. Tutkimus on osa Oulun yliopiston maantieteen laitoksen Suomen aluerakenteen dynamiikka -tutkimusohjelman hanketta "Tulot aluerakenteessa".

Keskuksien ja periferian tulotasoerot selkeät

Postinumeroaineiston perusteella (taulukko 1) voidaan todeta, että asukkaiden keskitu-

loilla mitattuna huonotuloisemman osan, alle mediaanin, tulotaso on noussut tasaisesti. Selvästi eniten on noussut maksimi-arvo. Yllättävänä voidaan pitää havaintoa, että kolmannen kvartiilin ja yhdeksännen desiilin arvot ovat nousseet suhteessa vähiten. Tältä osin tulos poikkeaa esimerkiksi 1 × 1 kilometrin ruuduilla todetuista tuloksista. Maksimi-arvo on odotetusti kohonnut eniten.

Kartan 1 luokittelu perustuu edellisen taulukon kvartiilirajoihin. Kartasta on todettavissa selkeä keskus-periferia-asetelma. Tulotasoltaan parhaimman neljänneksen alueet sijoittuvat asutuksen ydinalueille, kaupunkeihin ja niiden ympäristöihin, tulotason laskiessa siirryttäessä etäämmälle keskusalueista. Keski-, Itä ja Pohjois-Suomen laajat maaseutualueet kuuluvat alimpaan tuloneljännekseen. Tulotasoltaan alhaisimpia alueita ei Helsingin, Turun ja Tampe-

reen muodostamassa kolmiossa ja sen lähi-alueilla juurikaan ole.

Asukkaiden tulojen jakaumaa vuodelta 1996 verrattiin myös vuoden 1990 tietoihin. Käytännössä kartat olivat jokseenkin identtiset, mikä on merkki tuloerojen pysyvyydestä keskus-periferia-akselilla. Tietosuojajäsenien takia tulotietoa ei ole saatavissa, mikäli tapauksia on ollut alle kolme.

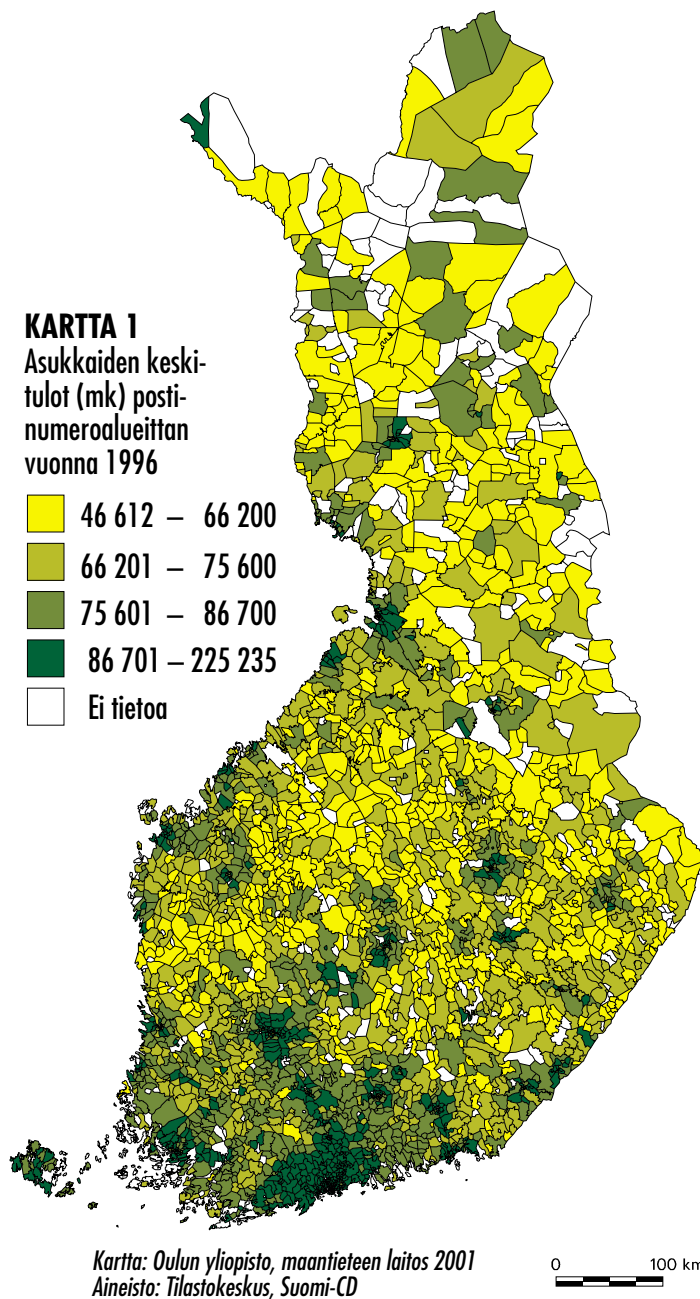
Postinumeroalueittaiset erot kärjistyvät

Asukkaiden sijoittuminen tulokvartiileihin antaa objektiivisen kuvan postinumeroalueittain asukkaiden tulokehityksestä, koska kunkin alueen asukkaiden tuloja verrataan koko maan tulokvartiilirajoihin. Vertailun vuoksi on esitetty myös talouksien luvut. Asukkaiden tulojen osalta alimman tuloluokan yläraja oli 34 995 markkaa vuonna

TAULUKKO 1.
Asukkaiden valtionveronalaisen tulojen tilastolliset tunnusluvut postinumeroalueittain 1990 ja 1996

Asukkaiden keskitulot, mk	Minimiarvo	Desiili 1	Kvartiili 1	Mediaani	Kvartiili 3	Desiili 9	Maksimi-arvo
1990	41 201	53 497	58 421	66 794	78 169	88 895	180 658
1996	46 612	60 170	66 200	75 615	86 730	96 670	225 235
Muutos, %	13,1	12,5	13,3	13,2	11,0	8,7	24,7

(Aineisto: Tilastokeskus, Suomi-CD:n tiedot vuosilta 1990 ja 1996)

1990 ja 39 196 markkaa vuonna 1996, toisen 71 029 ja 72 164 markkaa ja kolmannen 107 824 ja 116 870 markkaa.

Asukkaiden tulojakaumalla mitattuna tuloerojen muutos postinumeroalueittain on ollut polarisoiva ajanjaksolla 1990–1996. Jo ennestään alimpaan tuloneljännekseen kuuluvista alueista 57,8 prosenttia on muuttanut huonompaan suuntaan, parempaan reilu neljännes, 28,6 prosenttia (taulukko 2). Ylimmän tuloneljänneksen alueiden kehitys oli lähes täysin päinvastainen, eli niillä alueilla, joissa asui paljon korkeimpaan tuloneljännekseen kuuluvia, tulotaso kohosi entisestään. Toisen ja kolmannen tuloneljänneksen osalta muutoksen suunta oli jokseenkin tasapainoinen, joskin positiivinen suunta korostui hieman enemmän.

TAULUKKO 2.

Eri tulonsaajaneljänneksiin kuuluvien asukkaiden (A) ja talouksien (B) tuloluokkien osuuk-
sien muutos postinumeroalueittain 1990–1996

	Tuloneljännes ja sen muutos 1990–1996	A Asukkaat				B Kotitaloudet			
		Postinumeroalueittain							
		lukumäärä		osuus %		lukumäärä		osuus %	
Alin tuloneljännes	+	772	28,6	735	27,2				
	0	373	13,8	198	7,3				
	–	1 554	57,8	1 766	65,4				
Toinen tuloneljännes	+	1 148	42,5	1 486	55,1				
	0	435	16,1	293	10,9				
	–	1 116	41,3	920	34,1				
Kolmas tuloneljännes	+	1 208	44,8	1 056	39,9				
	0	401	14,9	297	11,0				
	–	1 090	40,4	1 346	49,9				
Ylin tuloneljännes	+	1 537	56,9	1 607	59,5				
	0	381	14,1	225	8,3				
	–	781	28,9	867	32,1				

+ = tulotaso nousut, 0 = tulotaso ennallaan ja – = tulotaso laskenut
(Aineisto: Tilastokeskus)

Kartta 2 alimpaan tuloluokkiin kuuluvien asukkaiden osuudesta postinumero-
alueittain on kuin peilikuva karttaan 1 ver-
rattuna. Alimpaan tuloluokkaan kuuluvien
asukkaiden osuus on suurin, jopa yli puo-
let, niillä alueilla, joissa tulotaso on alhai-
nen. Ylimpään tuloluokkaan kuuluvien
osuudesta tehdyn kartan informaatio on
jokseenkin sama kuin kartassa yksi, minkä
vuoksi sitä ei esitetä tässä yhteydessä.

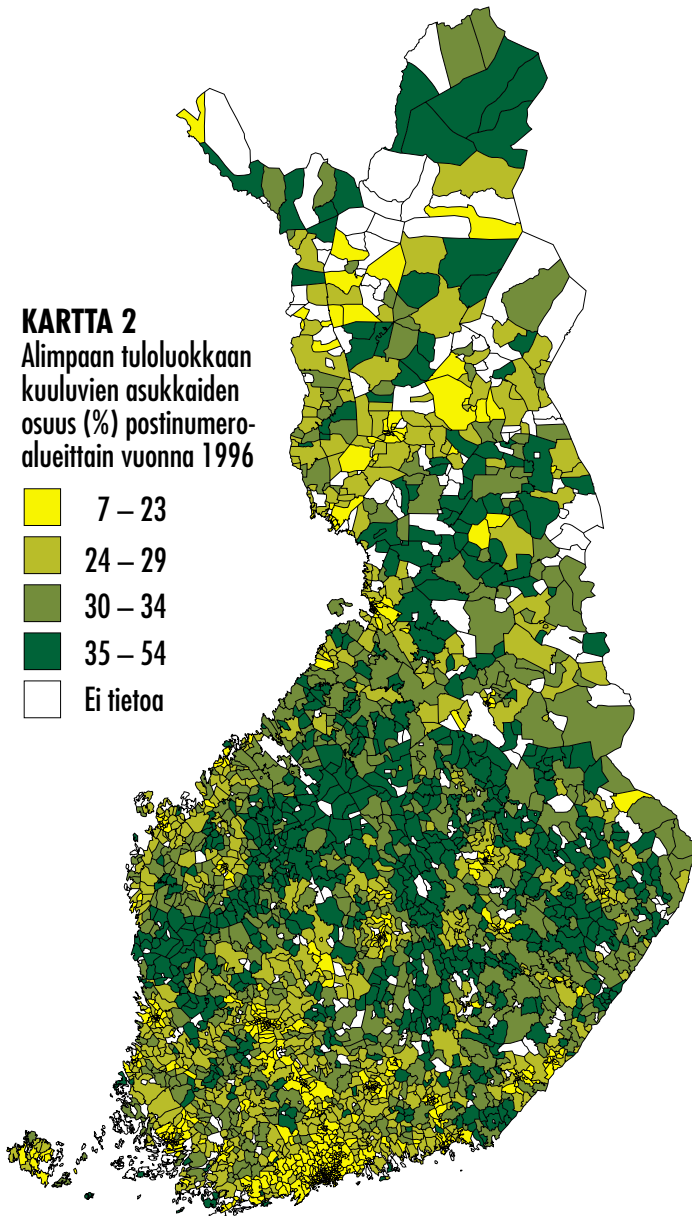
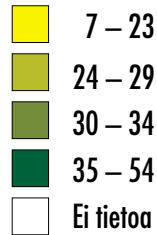
Väestötappioalueiden tulotaso jäämässä jälkeen

Suomessa todetaan usein leikinomaisesti,
että pidot parantuvat kun väki vähenee.
Tätä näkemystä testataan seuraavassa paik-
katiedon avulla ruututasolla sekä kunta-
tasolla. Ensimmäinen väestönmuutos tyyppellään
ruututasolla viiteen eri luokkaan, joissa au-
tioitunut ruutu tarkoittaa ruutua, jossa oli
asutusta vuonna 1989, mutta ei enää 1997.
Vastaavasti uusasuttu ruutu tarkoittaa ruu-
tua jossa ei ollut asutusta vielä vuonna
1989, mutta oli vuonna 1997.

Alhaisin tulotaso vuonna 1989 oli
väestönmuutoksen äärialueella, niissä ruu-
duissa, jotka autioituivat vuoteen 1997
mennessä (taulukko 3). Koko maahan ver-
rattuna tulotaso oli noin 11 prosenttia pie-
nempi ja väestömäärältään kasvaneisiin
ruutuihin verrattuna 15 prosenttia alhai-
sempi. Myös väestömäärältään pienenty-
neiden ruutujen tulotaso oli keskimääräistä
alhaisempi molempina vuosina.

Vuonna 1997 tulotaso oli kaikista pie-
nin niissä ruuduissa, joissa väestömäärä oli

KARTTA 2
Alimpaan tuloluokkaan kuuluvien asukkaiden osuus (%) postinumero-alueittain vuonna 1996

Kartta: Oulun yliopisto, maantieteen laitos 2001
Aineisto: Tilastokeskus, Suomi-CD

pysynyt ennallaan. Käytännössä nämä ruudut ovat pääasiassa vähäväkisiä ruutuja, jotka sijaitsevat harvaan asutuilla alueilla.

Suurimmillaan tulotaso oli molempina vuosina niillä alueilla, joissa väestömäärä oli

kasvava. Myös tulotason muutoksen suunta oli suhteessa parempi väestömäärältään kasvavilla alueilla verrattuna taantuviin alueisiin.

Väestönmuutoksen voimakkuuden (suhteellinen) vaikutus tulotasoon on esitetty tau-

lukossa 4. Sen selvittämiseksi aineistosta poistettiin autoituneet ja uusasutut ruudut, koska niissä ei ole havaintoarvoa toiselta tarkasteluvuodelta. Luokittelun perusteena käytettiin kvartileja kuitenkin siten, että väestönmuutoksen nollakohta asetettiin luokkarajaksi. Myö suhteellinen tarkastelu vahvistaa sen, että väestötappioalueiden tulotaso on alhaisempi väestövoittoa saaviin alueisiin verrattuna. Selkeästi voidaan myös osoittaa, että mitä negatiivisempi väestönmuutos on, sitä vähemmän tulotaso on kasvanut.

Taulukossa 5 väestönmuutosta on tarkasteltu kuntatasolla sekä absoluuttisesti että suhteellisesti. Käytetty luokitus perustuu kvartileihin väestönmuutoksen kannalta merkittävä nollakohta huomioiden. Tulot kasvoivat absoluuttisesti vähiten ja suhteellisesti eniten väestöltään vähenevissä kunnissa. Näiden kuntien tulotaso oli myös matala molempina ajankohtina. Tulot kasvoivat yllättäen eniten niissä kunnissa, joiden väestönmuutos oli pienehkö, välillä $-82 - +155$. Alueellisesti nämä kunnat sijaitsivat kasvukeskuskuntien tuntumassa pääasiassa siten, että päivittäinen työssäkäynti keskukissa on mahdollista (kartta 3).

Pidot eivät näytä paranevan eli tulot kasvoivat vähiten väestöltään eniten vähenevissä ruuduissa ja kunnissa. Myös tulotaso oli väestönmuutokseltaan positiivisilla alueilla suurempi kuin negatiivisilla alueilla vuosina 1989–1997. Ainoana poikkeuksena olivat lievästi väestöään menettävät kunnat.

Muuttoliike on merkittävin alueen väestömäärään vaikuttava tekijä Suomessa. Edellistä tulosta ei sellaisenaan voi soveltaa yksilötasolle, mutta näyttää ilmeiseltä että myös muuttajan tulotaso saattaa kohota muuttoliikkeen seurauksena. Korkeamman tulotason alueet ovat epäilemättä myös houkuttelevampia muuttokohteita kuin alhaisen tulotason alueet.

TAULUKKO 3.
Asutokunnittaiset valtionveronalaiset tulot 1989 ja 1997 väestömäärän absoluuttisen muutoksen mukaan ruututasolla

Väestönmuutos ruudussa	Tulot, mk 1989	Tulot, mk 1997	Kasvu %
Pienentyneet	138 671	168 987	21,9
Autoituneet	127 012	.	–
Ennallaan	136 525	167 332	22,6
Uusasutus	.	179 942	–
Kasvanut	149 937	187 001	24,7
Keskimäärin	142 856	177 065	23,9

(Aineisto: Tilastokeskus)

TAULUKKO 4.
Asutokunnittaiset valtionveronalaiset tulot 1989 ja 1997 väestön suhteellisen muutoksen suhteen ruututasolla

Väestönmuutos, %	Tulot, mk 1989	Tulot, mk 1997	Kasvu %
– –33,3	130 050	155 199	19,3
–33,2 – 0	142 252	173 009	21,6
+0,1 – 12,3	145 829	179 425	23,0
+12,4 –	150 502	188 725	25,4

(Aineisto: Tilastokeskus)

TAULUKKO 5.

Asuntokunnittaiset valtionveronalaiset tulot 1989 ja 1997 kuntien absoluuttisen (A) ja suhteellisen (B) väestön muutoksen suhteen

	Valtionveronalainen tulo, mk				Kuntien lukumäärä
	1989	1997	Muutos 1989–1997	Muutos %	
A. Absoluuttinen muutos					
-2 313 – -229	129 172	159 625	30 453	23,6	112
-228 – -83	126 980	158 301	31 321	24,7	113
-82 – 0	127 051	167 700	40 649	32,0	54
1 – 155	133 324	174 939	41 615	31,2	61
156 – 40 488	156 976	198 023	41 047	26,1	112
B. Suhteellinen muutos, %					
-17,4 – -5,5	124 943	154 117	29 174	23,3	112
-5,4 – 0	129 839	165 035	35 196	27,1	167
-0,1 – 3,3	139 318	178 076	38 758	27,8	61
3,4 – 26,9	153 531	196 315	42 784	27,9	112

(Aineisto: Tilastokeskus)

KARTTA 3

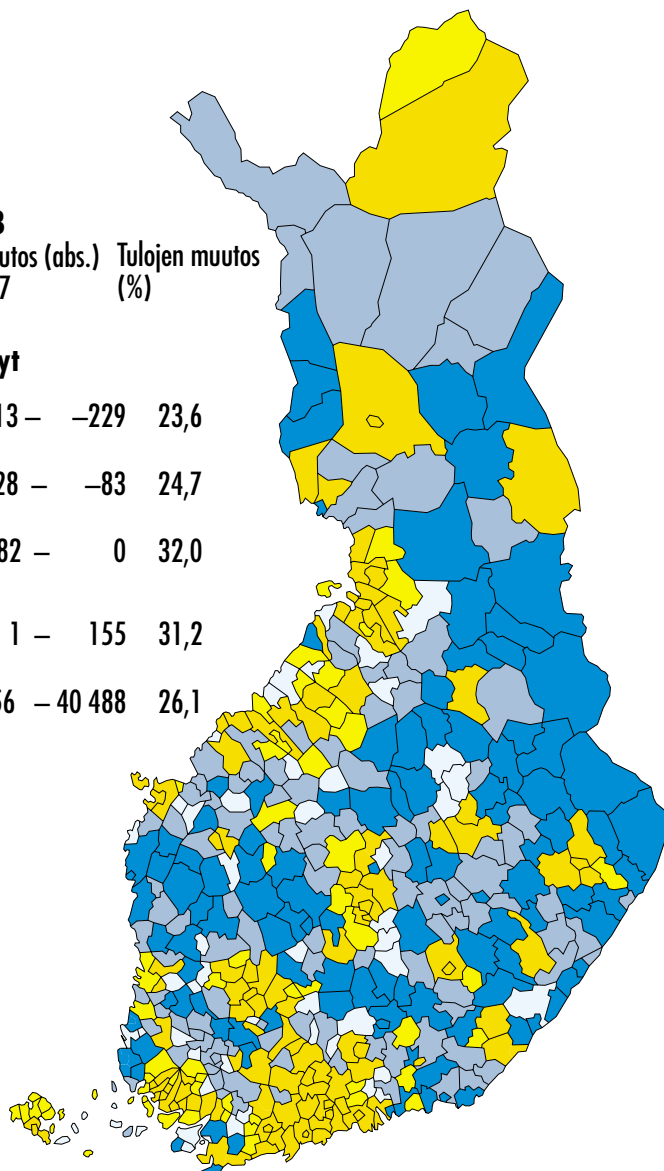
Väestönmuutos (abs.) Tulojen muutos
1989–1997 (%)

Vähentynyt

	-2 313 – -229	23,6
	-228 – -83	24,7
	-82 – 0	32,0

Kasvanut

	1 – 155	31,2
	156 – 40 488	26,1

Kartta: Oulun yliopisto, maantieteen laitos 2001
Aineisto: Tilastokeskus, Suomi-CD

0 100 km

Johtopäätökset

Postinumeroalueittainen tarkastelu osoittaa selkeästi, että enemmistössä tulotasoltaan alimpaan tuloneljänneeseen kuuluvista alueista tulojen kasvu kulkee huonompaan suuntaan, ylimpään kvartiiliin kuuluvista enemmistö entistä parempaan suuntaan. Alueelliset tuloerot postinumeroalueilla mitattuna ovat siten kasvaneet.

Alueen väestömäärän muutoksen ja tulotason kehityksen välillä oli vuosina 1989–1997 selvä riippuvuus. Väestömäärältään vähenevien alueiden, ruutujen ja kuntien, tulotaso kasvoi vähemmän kuin väestönkehitykseltään positiivisten kuntien tulotaso. Myös näin mitaten alueelliset tuloerot ovat kasvaneet. Kuntien negatiivisen väestönmuutoksen ja asukkaiden heikohkon tulokehityksen yhteys saattaa olla oire alueellisten tuloerojen jyrkkenevästä kehityksestä. Loppuvatko pidot kokonaan väestötappioalueilla?

Kirjoittajat toimivat Oulun yliopiston maantieteen laitoksella.

Postinumeroalue havaintoyksikkönä

Postinumeroalue on käyttökelpoinen havaintoyksikkö alueellisessa tutkimuksessa erityisesti makrotasolla, koko maahan kohdistuvassa tutkimuksessa. Postinumeroalueita oli yhteensä 2 866 vuonna 1990 ja 2 787 vuonna 1996. Vertailun vuoksi todettakoon, että kunta oli vastaavana aikana 452 ja asuttuja neliökilometrin ruutuja vuodesta riippuen noin 103 000. Alueellisena yksikkönä postinumerot asettuvat siten kuntien ja ruutujen väliin.

Postinumeroalueita käytettäessä on otettava huomioon, että ne eivät ole täysin vertailukelpoisia eri vuosina. Tietosuojaan vuoksi asukasluvultaan pienimmistä alueista ei ole saatavana kaikkia tietoja. Kartografisesti osa alueista on pinta-alaltaan niin pieniä, etteivät ne näy koko maata koskevissa esityksissä.

Itä-Suomen kehitys heikointa EU-kaudella

Itä-Suomen suuralueen kehitys oli Suomen heikointa EU:n ensimmäisen ohjelmakauden aikana vuosina 1995-1999. Alueen keskeisten taloudellista toimintaa kuvaavien muuttujien - bruttokansantuotteen, investointien ja työllisyyden - kasvu oli hitaampaa kuin muilla suuralueilla. Investointien kasvu oli 3,0, tuotannon 2,4 ja työllisten 1,2 prosenttiyksikköä pienemmät kuin koko maassa keskimäärin. Kolmen muuttujan keskimääräinen poikkeama koko maan kehityksestä kuvaa alueen yleistä taloudellista kehitystä. Itä-Suomen kehitys on jäänyt koko maan kehityksestä runsaat 2 prosenttiyksikköä vuodessa. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen uudistettuun aluetilinpitoon. Siinä alueellisen bruttokansantuotteen lisäksi tarkastellaan mm. investointien ja työllisyyden kehitystä.

Nopeinta aluetalouden kehitys on ollut Uudenmaan suuralueella. Investointien kasvu ylittää koko

maan kehityksen 3,9 prosenttiyksikköllä. Bkt on kasvanut 2,4 ja työllisyys 1,3 prosenttiyksikköä nopeammin kuin koko maassa keskimäärin. Uudenmaan suuralueen bkt:n, investointien ja työllisyyden vuosittainen muutos on ollut vuodessa keskimäärin 2,5 prosenttiyksikköä koko maata suurempi.

Muiden suuralueiden (Etelä-Suomi, Väli-Suomi ja Pohjois-Suomi) aluetaloudet ovat kehittyneet keskimäärin vajaan prosenttiyksikön hitaammin kuin koko maa.

Kasautuvaa kehitystä

Maakunnista heikointa aluetalouden kehitys on ollut Kainuussa. Siellä tuotannon ja työllisyyden sekä erityisesti investointien kehitys on jäänyt selvästi jälkeen koko maan kehityksestä. Koko maan kehityksestä on tarkastelukauden aikana jääty jälkeen myös Satakunnassa ja Etelä-Karjalassa sekä Lapissa. Heikko kehitys on kasautuvaa. Näissä maakunnissa kaikki kes-

keiset taloudelliset muuttujat ovat miinuksella, mutta eri suhteissa. Satakunnan tulosta painaa investointien vähäisyys. Etelä-Karjalassa poikkeamaa alaspäin kasvattavat niin bruttokansantuote, investoinnit kuin työllisyyskin. Lapissa suurimman pudotuksen aiheuttaa tuotannon kasvun hitaus.

Vuosina 1995 -1999 koko maan kehitysvauhdista jääneiden maakuntien talouksia yhdistävänä tekijänä on perinteisen, pääomavaltaisen teollisuuden suuri painoarvo ja riippuvuus maailmanmarkkinoista. Nyt huonosti menestyvistä maakunnista useimmat kasvoivat koko maata nopeammin lamasta elpymisen aikana. Kasvun leivissä muille, osin uusille toimialoille myös muiden maakuntien taloudet lähitivät nousuun.

Lähde: Aluetilinpito 1995-1999. Kansantalous 2001:5. Tilastokeskus Taulukoita ja kuvia saatavissa Internetistä osoitteesta http://www.stat.fi/ltk/aiheet_kansantalous.html

Tutkimusmenot edelleen kasvussa

Tutkimus- ja kehittämistoimintaan käytettiin Suomessa 23,1 miljardia markkaa vuonna 1999. Menot kasvoivat reaalisesti lähes 15 prosenttia edellisvuodesta. Kasvu jatkui myös vuonna 2000, jolloin määräksi arvioidaan 25,9 miljardia markkaa.

Tutkimusmenojen osuus bruttokansantuotteesta nousi 3,2 prosenttiin vuonna 1999. Osuus on kasvanut jatkuvasti 1990-luvulla. Vuonna 2000 bkt-osuuden arvioidaan olevan 3,3 prosenttia. Se on OECD-maiden korkeimpia. Suurin bkt-osuus oli vuonna 1999 edelleen Ruotsissa, 3,8 prosenttia. Myös Japanissa, Yhdysvalloissa ja Etelä-Koreassa osuudet ovat suuria.

Yritysten tutkimus- ja kehittämismenot olivat 15,7 miljardia markkaa vuonna 1999. Yritysten tutkimusmenot kasvoivat vuodesta 1998 reaalisesti 17 prosenttia. Yritysten osuus kaikista tut-

TILASTOUUTISIA

3.5. Kuluttajien luottamus talouteen heikkeni edelleen huhtikuussa (s.23)

30.4. Teollisuustuotanto kasvoi maaliskuussa 6,8 prosenttia edellisvuodesta (s. 20)

30.4. Asuntojen hinnoissa vähäisiä muutoksia (s. 21)

27.4. Rakennuslupia helmikuussa 17 prosenttia edellisvuodesta vähemmän (s. 21)

26.4. Teliikenteessä kuoli maaliskuussa 28 ihmistä
Kuolleita oli 13 enemmän kuin vuoden 2000 maaliskuussa.

26.4. Palkkasumma kasvoi 7,3 prosenttia (s. 24)

26.4. Palvelualojen liikevaihto kasvoi 10 prosenttia marras-tammikuussa (s.22-23)

25.4. Suomalaisten lomasuunnitelmat ennätyskorkealla (s.23)

25.4. Autokaupan myynti laski edelleen helmikuussa (s.23)

24.4. Teollisuusyritysten liikevaihto kasvoi marras-tammikuussa 10 prosenttia (s.22-23)

24.4. Työllisyys ja työttömyys maaliskuussa 2001

- Työllisiä 72 000 enemmän kuin vuotta aiemmin
- Työllisyysaste 66,3 prosenttia
- Työttömyysaste 9,6 prosenttia, työttömänä 247 000 henkeä
- Työnvälityksessä 35 000 uutta avointa työpaikkaa (s.24)

24.4. Rakennusyritysten liikevaihto kasvoi 16 prosenttia marras-tammikuussa (s.22-23)

19.4. Matkailu Suomessa kasvoi helmikuussa edelleen vahvasti (s.27)

18.4. Tuottajahintaindeksit lasivat edelleen maaliskuussa (s.25-27)

12.4. Rakennuskustannukset nousivat vuodessa 3 prosenttia
Rakentamisen työkuustannukset nousivat vuodessa 1,7 prosenttia, rakennustarvikkeiden hinnat 4,2 prosenttia ja muiden panosten hinnat 2,0 prosenttia. (s.21)

12.04. Inflaatio hidastui maaliskuussa 2,9 prosenttiin (s.25)

6.4. Oppilaitosten määrä väheni viime vuonna runsaalla sadalla (s.27)

6.4. Konkurssit vähenivät edelleen (s.21)

4.4. Kunta-alalla kuukausipalkkaisten keskiansio 11 900 markkaa

Kunta-alan kokoaikaisten työntekijöiden kokonaiskeskiansio oli viime vuoden lokakuussa 11 900 markkaa. Miehillä se oli 14 600 ja naisilla 11 200 markkaa.

3.4. Maataloustuotteet ja maatalouden tuotantovälineet kallistuivat viime vuonna (s.25)

30.3. Tilinpäätöstilasto 1999 ilmestynyt

Julkaisu sisältää tuloslaskelman ja taseen tietoja sekä tunnuslukuja yhteensä 59 toimialalta.

kimusmenoista on noussut voimakkaasti 1990-luvun aikana: vuonna 1991 osuus oli 57 prosenttia ja vuonna 1999 jo 68 prosenttia. Kasvu jatkuu ripeänä, sillä vuonna 2000 yritykset arvioivat tutkimusmenojensa kohonneen 18,4 miljardiin markkaan.

Yrityssektorin t&k-menojen kasvu on tapahtunut 1990-luvulla lähes yksinomaan sähköteknisen teollisuuden yrityksissä. Sähköteknisen teollisuuden t&k-menot olivat vuonna 1999 reaalisesti lähes viisi kertaa suuremmat kuin vuonna 1991, kun muilla toimialoilla menot 1,5-kertaistui-
vat.

Korkeakoulusektorin eli yliopistojen, yliopistollisten keskussairaaloiden ja ammattikorke-

koulujen tutkimusmenot olivat vuonna 1999 yhteensä 4,5 miljardia markkaa ja muun julkisen sektorin menot 2,8 miljardia markkaa. Korkeakoulusektorin t&k-menojen reaalikasvu vuodesta 1997 vuoteen 1999 oli noin 11 prosenttia ilman vuonna 1999 ensimmäistä kertaa tilastoitujen ammattikorkeakoulujen vaikutusta. Muun julkisen sektorin kasvu oli 5 prosenttia.

Yli kaksi kolmasosaa Suomen tutkimusmenoista syntyy Helsingin, Tampereen tai Oulun seutukunnissa. Helsingin seutukunnan osuus koko maan t&k-menoista oli 45 prosenttia vuonna 1999. Toiseksi suurin osuus oli Tampereen seutukunnalla, 13 prosenttia. Tutkimus- ja kehittä-

mistoiminta on keskittynyt vahvasti myös Oulun (11 %), Turun (6 %), Jyväskylän (3 %) ja Salon (3 %) seutukuntiin.

Lähteet: Tutkimus- ja kehittämis-toiminta 1999. Tilastokeskus

Lisätietoja saatavissa Internetissä osoitteesta <http://www.tilastokeskus.fi/tk/yr/tttiede.html>

Tuotanto kasvoi 3,9 prosenttia helmikuussa

Teollisuus piti yllä kansantalouden ripeää kasvua helmikuussa. Kokonaistuotannon määrä oli

3,9 prosenttia suurempi kuin edellisen vuoden helmikuussa. Teollisuuden tuotanto kasvoi 7 prosenttia.

Kauppan tuotanto lisääntyi 2 prosenttia edellisestä vuodesta. Liikennetoimialan tuotanto kasvoi prosentin ja rakentaminen pysyi edellisen vuoden suuruisena. Maa- ja metsätalouden tuotanto pieneni 6 prosenttia, koska haku-
kuut sekä maito- ja lihatuotanto olivat pienemmät kuin edellisen vuoden helmikuussa. Muiden palveluiden ja julkisen toiminnan tuotanto kasvoi vajaat 3 prosenttia vuoden 2000 helmikuusta.

Lähde: Kokonaistuotannon kuukausikuvaaja 2001, helmikuu. Tilastokeskus

KOKONAISTUOTANNON KUUKAUSIKUVAAJA

	2000			2001		
	Syys	Loka	Marras	Joulu	Tammi	Helmi
	Muutos edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta, %					
Kokonaistuotanto	5,9	8,7	7,5	3,2	5,5	3,9

KANSANTALouden KYSYNTÄ JA TARJONTA

	2000	1999	2000			
	Milj.mk	4. nelj.	1.nelj.	2.nelj.	3. nelj.	4. nelj.
	Volyymien muutos edellisestä vuodesta, %					
	Käyppiin hintoihin					
Bruttokansantuote	785067	4,1	5,9	5,2	6,3	5,5
Tuonti	254166	9,8	8,3	17,0	11,9	14,0
Kokonaistarjonta	1039233	5,5	6,5	8,0	7,6	7,6
Vienti	333324	16,5	17,8	19,1	20,1	14,4
Kulutusmenot	547524	2,5	3,5	2,6	1,6	1,3
yksityiset	386190	2,7	4,8	3,5	2,2	1,6
julkiset	161334	2,1	0,4	0,4	0,4	0,4
Investoinnit	149465	-0,1	5,5	4,1	4,6	5,1
yksityiset	128351	0,0	4,7	5,2	6,2	6,4
julkiset	21114	-1,0	11,0	0,0	-5,0	-3,0
Varastojen muutos*	8920	.	.	.	.	.
Kokonaiskysyntä	1039233	5,5	6,5	8,0	7,6	7,6
kotimainen kysyntä	705909	0,4	1,5	2,8	1,6	4,0
Tuotanto toimialoitain	3347	.	.	.	.	.
Maatalous		-7,6	2,1	1,1	38,8	2,7
Metsätalous		-0,5	2,3	2,1	3,1	0,9
Koko teollisuus		8,2	11,3	11,0	15,1	15,1
Energia- ja vesihuolto		2,2	2,5	4,3	0,1	-2,8
Rakentaminen		1,7	8,3	5,9	4,1	2,6
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne		6,9	8,9	4,9	4,4	4,2
Kauppa		3,9	5,3	4,8	2,9	3,8
Julkisen toiminta		0,4	0,8	0,8	0,8	0,8

* sisältää myös tilastollisen eron

BRUTTOkansantuote

	1995	1996	1997	1998	1999	2000				
						I	II	III	IV	
Volyymien muutos edellisvuodesta, %										
	3,8	4,0	6,3	5,3	4,2	5,9	5,2	6,3	5,5	

Suurin osa kotimaan katsauksen tiedoista Tilastokeskuksen aikasarjatielokanta ASTIKasta. Lähteenä Tilastokeskus, jollei toisin mainita.

VALTIONVELKA

	31.12.2000	28.2.2001	31.3.2001
	milj.mk		
Markka- ja euromääräinen	286307	278971	294801
Muiden emuvaluuttojen määräinen	51492	45368	45352
Kotimaanvaluuttamääräinen	320143	306683	322497
Ulkomaanvaluuttamääräinen velka	57022	54105	55188
Valtionvelka yhteensä	377165	360788	377685

Valtiokonttori on vuoden 2000 alusta lukien muuttanut tilastoissaan ulkomaisen velan käsitteen sisältöä. Ulkomaanvaluuttamääräinen velka sisältää nyt vain euroalueen ulkopuolisissa valuutoissa olevan velan. Vuonna 1999 kotimaisena velkana tilastoitiin markka- ja euromääräinen velka, kun muiden Emu-valuuttojen määräinen velka sisältyi ulkomaiseen velkaan. Nyt muiden Emu-valuuttojen määräinen velka muodostaa oman ryhmänsä kotimaanvaluuttamääräisen velan osana.

VALTION TULOT JA MENOT

	2000	2000	Muutos
	Joulu-kuu	Tammi-joulu	Tammi-joulu 00/99
	milj. mk		%
Valtiontalouden kassatulot			
Verot ja veronluonteiset tulot	21087	181	15,0
Muut tulot	2470	49515	-7,9
Tulot ilman rahoitustaloustoimia	23557	231508	9,2
<i>Tulot ilman lainanottoa</i>	22203	242563	8,0
Valtiontalouden kassamenot			
Kulutusmenot	6290	59388	5,6
Siirtomenot	11593	107893	4,1
Reaalisijoitukset	452	2821	-0,4
Muut menot	668	34146	8,6
Menot ilman rahoitustaloustoimia	19004	204250	5,2
Finanssijoitukset	1224	11452	1,2
Menot ilman valtionvelnan kuoletuksia	20227	215700	5,0

Lähde: Valtiokonttori

Teollisuustuotanto kasvoi 6,8 prosenttia

Teollisuuden työpäiväkorjattu tuotanto oli maaliskuussa 6,8 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin.

Metalliteollisuuden tuotanto kasvoi maaliskuussa runsaat 13 prosenttia vuoden 2000 maaliskuuhun verrattuna. Metalliteollisuuden sisällä sähköteknisten tuotteiden valmistus kasvoi runsaat 17 prosenttia. Muun metalliteollisuuden tuotanto kasvoi vajaan 6 prosenttia.

Puu- ja paperiteollisuuden tuotanto laski maaliskuussa runsaat 6 prosenttia. Kemianteollisuuden tuotanto kasvoi lähes 13 prosenttia ja muun tehdasteollisuuden tuotanto runsaat 2 prosenttia. Energian tuotanto kasvoi maaliskuussa runsaat 10 prosenttia viime vuoden maaliskuusta.

Tehdasteollisuuden kapasiteetista oli maaliskuussa käytössä vajaan 88 prosenttia. Massa- ja paperiteollisuuden käyttöaste oli runsaat 90 prosenttia, metalliteollisuuden runsaat 92 ja kemianteollisuuden vajaan 83 prosenttia. Muun tehdasteollisuuden käyttöaste oli runsaat 80 prosenttia.

Tämä ennakkotieto perustuu Tilastokeskuksella 27.

huhtikuuta käytettävissä oleisiin tietoihin. Tarkistettu teollisuustuotannon kasvuprosentti ja toimialoitteiset tiedot maaliskuulta julkaistaan Internetissä StatFin-tilastopalvelussa 15.5.2001 kello 7.00.

Lähde: Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi 2001, maaliskuu, ennakko. Tilastokeskus StatFin-tilastopalvelu osoitteessa statfin.stat.fi

Konkurssit vähenivät edelleen

Vuoden 2000 aikana pantiin vireille 2 908 konkurssia, mikä on 6 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Konkurssien määrä väheni jo kahdeksantena perättäisenä vuonna. Konkurssit vähenivät päätoimialoista eniten maa-, metsä- ja kalataloudessa, lähes 30 prosenttia edellisvuotisesta. Muut palvelut -toimialalla konkurssit vähenivät 9 prosenttia, rakentamisessa 8 prosenttia ja teollisuudessa 5 prosenttia. Kaupan alalla sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa konkurssit lisääntyivät muutaman prosentin.

Tieliikenteen tavarankuljetuksissa pantiin vuonna 2000 vireille 195 konkurssia, mikä

on 11 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vireille pantujen konkurssien määrä tieliikenteen tavarankuljetuksissa oli vuonna 2000 suurempi kuin se oli kertaakaan 1990-luvun lamavuosina. Konkurssien takia uhanalaisten työpaikkojen määrä oli kuitenkin selvästi pienempi kuin laman huippuvuosina. Vuonna 2000 alalla oli 850 konkurssin takia uhanalaista työpaikkaa, kun vuonna 1991 niitä oli yli 1 400.

Konkurssien takia uhanalaiseksi joutui kaikkiaan 10 800 työpaikkaa, 18 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Uhanalaisia työpaikkoja oli vuonna 2000 kuitenkin vain

neljännes vuoden 1992 määrästä, jolloin uhanalaiseksi joutui lähes 44 000 työpaikkaa.

Yrityssaneerausten määrä lisääntyi

Vuonna 2000 yrityssaneerauksia pantiin vireille 264. Määrä oli 47 enemmän kuin vuotta aiemmin. Saneerausten määrä lisääntyi jo toisena perättäisenä vuotena. Eniten yrityssaneerausten määrä lisääntyi rakentamisessa, jossa se kaksinkertaistui vuotta aiemmasta.

Käräjäoikeuksiin jätettiin tammi-joulukuussa 3 326 yksityishenkilöiden velkajärjestelyhakemusta, mikä on 373 vä-

TEOLLISUUSTUOTANNON VOLYYMI-INDEKSI (01/00)¹⁾

	2001 Helmikuu	Muutos Helmikuu 01/00 %
Koko teollisuus	143,7	6,8
Energiatuotteet	133,8	10,5
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	131,3	0,9
Investointitavarat	194,7	15
Kestokulutustavarat	102,3	9,2
Muut kulutustavarat	107,5	2,8
Teollisuustuotanto toimialoitain		
Mineraalien kaivu	58,3	-15,5
Teollisuus	144,9	6,5
Elintarvikkeiden ja juomien valmistus	107,2	2,4
Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	101,3	0,4
Nahan ja nahkatuott. valmistus	79,1	-13,6
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	122,3	-4,6
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	120,4	0
Kustantaminen ja painaminen	116,5	5,8
Koksin ja öljytuotteiden valmistus	114,5	1,2
Kemikaalien ja kemiallisten tuott. valmistus	128,5	2,3
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	145,7	-0,9
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	110,6	-5,6
Perusmetallien, metallituotteiden valmistus	126,8	0,2
Koneiden ja laitteiden valmistus	109,6	3,2
Sähkötekn. tuott. ja instrumenttien valmistus	325,7	23,3
Kulkuneuvojen valmistus	108	1,9
Huonekalujen valmistus, muu valmistus	103,3	2
Energia- ja vesihuolto	142,2	11,5
Tehdasteollisuuden erikoisindeksit		
Puu- ja paperiteollisuus	120,8	-1
Metalliteollisuus	184	13
Kemianteollisuus	131,5	1,2
Muu tehdasteollisuus	107,7	1,5

1) Työpäiväkorjattu

MARKKINAHAKKUUT

	2001 Maaliskuu	Muutos Maalis- kuu 01/00 %	2001 Tammi- maaliskuu	Muutos Tammi- maaliskuu 01/00 %
	1000 m ³		1000 m ³	
Markkinahakkuut yht.	6446	5	17904	2

TEOLLISUUSTUOTANNON VOLYYMI-INDEKSI

	1995	1996	1997	1998	1999	2000												
							III ¹⁾	IV ¹⁾	V ¹⁾	VI ¹⁾	VII ¹⁾	VIII ¹⁾	IX ¹⁾	X ¹⁾	XI ¹⁾	XII ¹⁾	I ¹⁾	II ¹⁾
Indeksi (1995=100)	100,0	103,5	113,2	122,4	129,1	139,5	148,6	148,6	142,0	111,9	135,1	150,5	161,2	158,1	155,7	146,6	143,7	
Vuosimuutos, %	6,1	3,5	9,3	7,8	5,5	8,9	4,9	12,9	11,2	11,0	13,6	13,9	18,8	17,4	7,0	6,7	6,8	

1) Työpäiväkorjattu

hemmän kuin vuotta aiemmin. Yksityishenkilöiden velkajärjestelyhakemuksia on lain voimaantulon (8.2.1993) jälkeen tehty kaikkiaan 66 564.

Lähde: Konkurssitiedote 2/2001. Tilastokeskus

Rakennusluvut vähenevät

Rakennuslupia myönnettiin helmikuussa kaikkiaan 2,7 miljoonan kuutiometrin verran, mikä oli 17 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten. Asuntorakentamiseen myönnettyjen lupien kuutiomäärä väheni viidenneksen vuotta aiemmasta. Liike- ja toimisto-

rakennusten lupakuutiot putosivat kolmannekseen viime vuoden helmikuusta. Teollisuus- ja varastorakentamiseen lupia sen sijaan myönnettiin selvästi enemmän kuin vuotta aiemmin.

Tammi-helmikuussa koko uudisrakentamiseen myönnettiin lupia 4,5 miljoonan kuutiometrin edestä, mikä oli 15 prosenttia vähemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana. Kaikkiaan 3 600 uutta asuntoa sai rakennuslupan samana aikana. Määrä oli kolmanneksen pienempi kuin tammi-helmikuussa vuotta aiemmin.

Lähde: Myönnetty rakennusluvut 2001, helmikuu. Tilastokeskus

Asuntojen hinnoissa vähäisiä muutoksia

Vuoden 2001 alussa vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat olivat keskimäärin koko maassa samalla tasolla kuin vuoden 2000 lopussa. Pääkaupunkiseudulla hinnat laskivat puolisen prosenttia.

Helsingissä, Vantaalla, Turussa, Kuopiossa ja Jyväskylässä vanhojen kerrostaloasuntojen hinnan muutokset olivat varsin pieniä. Espoossa

tilastoitiin 2,6 prosentin ja Lahdessa 1,4 prosentin lasku. Hinnat nousivat Tampereella 3,5 prosenttia ja Oulussa vajaan prosentin.

Vuoden 2000 alkuun verrattuna vanhat kerrostaloasunnot olivat tämän vuoden alussa keskimäärin 2,4 prosenttia halvempia.

Lähde: Asuntojen hinnat 2001, 1. neljännes. Tilastokeskus

RAKENNUSKUSTANNUSINDEKSI (1995 = 100)

	2001 Maaliskuu	Kuukausimuutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi (ammattimainen rak.)	110,8	0,1	3,6
Työpanokset	117,4	0	4
Tarvikepanokset	110,7	0,2	3,8
Muut panokset	101,2	0,1	2,2
Ammattimainen rakentaminen			
Asuinkerrostalo	110,1	0,2	3,1
Toimisto- ja liikerakennus	110,3	0,1	3,6
Teollisuus- ja varastorakennus	112,6	0,1	4,2
Omatoinen rakentaminen			
Erillinen pientalo	113,4	0,1	3,7
Maatalouden tuotantorakennus	112,9	-0,2	3,4

ASUNTOTUOTANTO

	2000	2000			
		1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.
Myönnetty rakennusluvut asunnoille	36386	9980	13347	6927	6132
Aloitettut asunnot	31700	5770	11800	8470	5660
Valmistuneet asunnot	31135	8099	8459	6872	7705

ASUNTOJEN HINNAT 1)

	2000				2001	
	3. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.
Pääkaupunkiseutu						
Keskim. neliöhinta, mk/m ²	12125	12499	12616	12255	12182	12112
Nimellishintaindeksi, 1983=100	227,5	234,5	236,7	229,9	228,5	227,2
Reaalihintaindeksi, 1983=100	134,4	137,4	136,6	131,5	130,1	129,0
Kaupat tilastossa	1302	1396	1273	1464	1280	1532
Muu Suomi						
Keskim. neliöhinta, mk/m ²	6385	6472	6572	6416	6310	6327
Nimellishintaindeksi, 1983=100	218,8	221,8	225,2	219,9	216,2	216,8
Reaalihintaindeksi, 1983=100	129,3	129,9	130,0	125,8	123,1	123,1
Kaupat tilastossa	2348	2658	2391	2524	2064	2419

1) Vanhojen kerrostalohuoneistojen keskimääräiset velattomat neliöhinnat

KONKURSSIT

	2001 Helmikuu	2000 Tammi- helmikuu	Vuosi- muutos %
Konkurssiin haettuja yhteensä	224	446	-0
Yritykset ¹⁾	214	429	-2
Maa-, metsä- ja kalatalous	7	8	300
Teollisuus, kaivostoiminta, energiahuolto	30	70	-
Rakentaminen	28	63	1
Kauppa	55	86	-17
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	9	31	48
Kuljetus, tietoliikenne ja varastointi	14	32	-14
Muut palvelut	52	94	13
Toimiala tuntematon	19	45	-8
Yksityishenkilöt	10	17	55
Uhanalaisten työpaikkojen määrä	775	1500	-16

1) Sisältää yhtiöt, yhteisöt ja yrittäjät.

MYÖNNETYT RAKENNUSLUVAT

	2001 Helmikuu	Muutos Helmikuu 01/00	2001 Tammi- Helmikuu	Muutos Tammi- Helmikuu 01/00
	1000 m ³	%	1000 m ³	%
Kaikki rakennukset	2 723	-17	4 486	-15
Asuinrakennukset	816	-21	1 285	-27
Vapaa-ajan asuinrakennukset	55	-5	109	17
Liike- ja toimistorakennukset	333	-68	754	-48
Julkiset palvelurakennukset	213	5	405	19
Teollisuus- ja varastorakennukset	888	44	1 341	31
Maatalousrakennukset	326	30	432	5
Muut rakennukset	90	-19	161	-5

RAKENNUSKUSTANNUSINDEKSI

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001											
							IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
Indeksi (1990=100)	102,2	103,5	102,7	105,2	107,6	109,1	111,7	112,1	112,5	112,6	112,9	113,1	113,5	113,6	113,7	114,0	114,9	115,1
Vuosi- muutos, %	1,5	-1,3	-0,8	2,4	2,3	1,4	3,1	3,1	3,2	3,0	3,0	3,0	3,2	3,3	3,3	3,3	3,7	3,6

Teollisuusyritysten liikevaihto kasvoi 10 prosenttia ...

Teollisuusyritysten liikevaihto oli marras-tammikuussa 10 prosenttia suurempi kuin vastaavana ajanjaksona vuotta aiemmin. Liikevaihdon kasvu hidastui tarkastelujakson kahden viimeisen kuukauden aikana. Liikevaihto kasvoi kuitenkin edelleen kaikilla muilla toimialoilla paitsi sähkö-, kaasuja ja vesihuollossa.

Liikevaihto kasvoi marras-tammikuussa vuoden takaiseen verrattuna eniten metallien jalostuksessa, 17 prosenttia. Sähköteknisten tuotteiden liikevaihto oli 16 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Autojen ja perävaunujen valmistuksessa liikevaihto kasvoi 14 prosenttia. Koneiden ja laitteiden valmistuksessa, metallituotteiden

valmistuksessa sekä kemianteollisuudessa liikevaihto lisääntyi 12 prosenttia. Puu- ja paperiteollisuudessa liikevaihto kasvoi 9 prosenttia.

...rakennusyritysten 16 prosenttia

Rakennusyritysten liikevaihto oli tammikuussa päättyneellä kolmen kuukauden ajanjaksolla 16 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin vastaavana ajanjaksona. Kasvu oli jonkin verran nopeampaa kuin edellisvuonna. Talonrakennusyritysten liikevaihto kasvoi marras-tammikuussa 17 prosenttia ja maa- ja vesirakennusalan yritysten liikevaihto 13 prosenttia vuotta aiempaan verrattuna.

...ja palvelualojen 10 prosenttia

Palvelualojen (pl. kauppa) työpäiväkorjattu liikevaihto oli tammikuussa päättyneellä kolmen kuukauden ajanjaksolla 10 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin.

Kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen liikevaihto oli marras-tammikuussa 9 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Päätoimialan sisällä posti- ja teleliikenne kasvoi 14 prosenttia, joskin vauhti hidastui verrattuna kahteen edelliseen kolmen kuukauden jaksoon: touko-heinäkuussa liikevaihto kohosi 17 ja elo-lokakuussa 15 prosenttia edellisvuodesta.

Kiinteistö-, vuokraus-, tutkimus- ja liike-elämän palvelujen liikevaihto kohosi 12 prosenttia. Kasvu nopeutui selvästi verrattuna kahteen edelliseen kolmen kuukauden jaksoon, sillä touko-heinäkuussa vuosimuutos oli 6 prosenttia ja elo-lokakuussa 10 prosenttia.

Lähde: Liiketoiminnan kuukausikuvaajat 2001, tammikuu. Tilastokeskus

Autokauppa väheni edelleen helmikuussa

Vähittäiskaupan kauppapäiväkorjattu myyntimäärä oli helmikuussa 5,9 prosenttia suurempi kuin helmikuussa 2000. Tukku- ja vähittäiskaupan kauppapäiväkorjattu myyntimäärä kasvoi 8,1 prosenttia edellisvuodesta. Sen sijaan autokaupan myyntilaski 8,9 prosenttia.

Yleistukkukaupan myyntimäärä oli vuoden 2001 helmikuussa 7,6 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Yleistukkukauppa on tavaravalikoimaltaan laajaa tukku- ja vähittäiskaupaa, johon kuuluvat muun muassa elintarvikkeet, rautakauppatavarat ja tekstiilit. Vähittäiskaupassa tavaratalokauppa kasvoi 5,1 prosenttia ja päivittäistavarakauppa 7,0 prosenttia.

Lähde: Tukku- ja vähittäiskauppa 2001, tammikuu. Tilastokeskus

ULKOMAANKAUPPA

	2001 Tammikuu milj. mk	Vuosi- muutos %
<i>Tuonti tavaroiden käytön mukaan</i>		
Tuonti yhteensä	16527	8,6
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	6995	12,6
Energiatuotteet	1743	-24,3
Investointitavarat	3989	23,4
Kestokulutustavarat	1716	9,9
Muut kulutustavarat	2085	8,9
<i>Vienti toimialojen mukaan</i>		
Vienti yhteensä	23007	15,2
Maa- ja metsätaloustuotteet	235	29,8
Teollisuustuotteet	22589	15,2
elintarvikkeet, juomat ja tupakka	350	9
tekstiilit ja vaatteet	296	18,4
puutavara ja puutuotteet	1233	6,8
massa, paperi ja -paperituotteet	5393	12,9
kemikaalit ja kemialliset tuotteet	1281	15,4
kumi- ja muovituotteet	376	11,6
perusmetallit ja metallituotteet	2184	13,7
koneet ja laitteet	2232	21
sähkötekniset tuotteet	6541	7,5
kulkuneuvot	1206	55,6
Kauppatase	6480	

Lähde: Tullihallitus

MAKSUTASE

	1999	2000	2000 Joulu	2001 Tammi	Helmi
	milj. mk				
Vaihtotase	40325	58559	6769	4619	4422
Kauppatase	65208	85270	7180	7150	5850
Palvelut	-5522	-6738	-715	-671	-595
Pääomansiirrot	648	366	366	0	0
Rahoitustase	-27403	-54077	14	-613	-11274

Lähde: Suomen Pankki

KESKEISIÄ VALUUTTAKURSSEJA

	1999	2001 Tammi	Helmi	Maalis
	Valuuttojen keskeiskursseja, mk			
USD USAn dollari	5,58	6,34	6,45	6,54
CAD Kanadan dollari	3,75	4,22	4,24	4,2
GBP Britannian punta	9,03	9,37	9,38	9,45
JPY Japanin jeni	0,05	0,06	0,06	0,05
SEK Ruotsin kruunu	0,68	0,67	0,66	0,65
NOK Norjan kruunu	0,72	0,72	0,73	0,73
DKK Tanskan kruunu	0,80	0,8	0,8	0,8
EEK Viron kruunu	0,38	0,38	0,38	0,38

Lähde: Suomen Pankki

ULKOMAANKAUPPA

	1995	1996	1997	1998	1999	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2001 I
Tuonti, milj. mk	128556	141720	160995	172819	176536	16802	17532	17479	19173	18680	16673	17851	17920	21616	20432	18773	16527
Vienti, milj. mk	176021	186334	212840	230569	233343	21252	24500	21439	26137	24183	22823	23922	26937	30130	27201	25154	23007
Kauppatase, milj. mk	47466	44615	51846	57750	56807	4450	7083	3933	6956	5453	6196	6077	8988	8637	6752	6380	6480

Lähde: Tullihallitus

Kuluttajien luottamus talouteen heikkeni edelleen

Kansalaisten näkemykset Suomen taloudesta ovat edelleen synkentyneet. Sen sijaan omaan talouteensa ja säästämismahdollisuuksiinsa kuluttajat uskovat yhä lujasti.

Huhtikuussa enää 17 prosenttia kuluttajista uskoi, että Suomen taloustilanne paranee seuraavan vuoden aikana. Kuluttajista 32 prosenttia arvioi maamme talouden huononevan. Oman taloutensa kohentumiseen luotti 27 prosenttia kuluttajista eli suunnilleen yhtä moni kuin aiemmin. Vain 11 prosenttia kuluttajista arvioi oman taloutensa huononevan.

Kotitalouksien rahatilanne oli hyvä. Kotitalouksista 72 prosenttia uskoi pystyvänsä säästämään seuraavan vuoden aikana ja 14 prosenttia suunnitteli ottavansa lainaa.

Kulutusaikeet muun muassa lomamatkoihin ja asunnon korjauksiin olivat huhtikuussa edelleen vahvat. Kotitalouksista 8 prosenttia aikoi hankkia digiboksin tai -television viimeistään alkusyksystä, kun ne

varsinaisesti tulevat myyntiin. Auton hankintaa puolen vuoden sisällä suunnitteli 9 prosenttia kotitalouksista. Kotitalouksista 5 prosenttia harkitsi asunnon ostamista vuoden kuluessa.

Lähde: Kuluttajabarometri 2001, buhtikuu. Tilastokeskus

Ennätyksellisesti lomasuunnitelmia

Suomalaisista kotitalouksista 42 prosenttia aikoo tehdä ulkomaan lomamatkan ja 58 prosenttia kotimaan lomamatkan syksyyn mennessä.

Ulkomaan lomasuunnitelmia on väestöryhmistä eniten ylemmillä toimihenkilöillä (60 prosenttia väestöryhmän kotitalouksista). Vähiten niitä on maatalousyrittäjillä (16%) ja työttömällä (27%). Aikuistaloudet suunnittelevat ulkomaan lomamatkaa useammin kuin lapsiperheet tai eläkeläiset. Eteläisen Suomen taloudet suunnittelevat muita alueita useammin ulkomaan lomamatkaa.

Lähde: Kuluttajabarometri maakunnittain 2001, 1. neljännes. Tilastokeskus

KESKEISIÄ KORKOJA

	2000			2001	
	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis
Eoniakorko	4,83	4,83	4,76	4,99	4,78
Euriborokort					
1 viikko	4,85	4,88	4,81	4,83	4,82
1 kk	4,92	4,94	4,81	4,8	4,78
2 kk	5,07	4,93	4,79	4,78	4,74
3 kk	5,09	4,93	4,77	4,76	4,71
4 kk	5,1	4,92	4,74	4,72	4,67
5 kk	5,11	4,91	4,71	4,69	4,62
6 kk	5,13	4,91	4,68	4,67	4,58
9 kk	5,16	4,88	4,6	4,61	4,49
12 kk	5,19	4,87	4,58	4,59	4,47
Valtion obligaatioiden korkoja					
5 vuotta	5,26	4,89	4,7	4,71	4,6
10 vuotta	5,4	5,14	5,02	5,02	4,94

Lähde: Suomen Pankki

HEX-OSAKEINDEKSI (28.12.1990 = 1000)

	1999	2000		2001		
		Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis
Yleisindeksi	7800	13195	13859	11948	9283	8556
Vuosimuutos, %	72,3	31,6	6,4	-16,8	-41,5	-49,9

LIIKETOIMINNAN SUHDANNEKUVAAJAT

(1995=100)

	Liikevaihtokuvaaja		Palkkasummokuvaaja	
	Indeksiluku 1/2001	Muutos, % 11/99-1/00-11/00-1/01	Indeksiluku 1/2001	Muutos, % 11/99-1/00-11/00-1/01
Teollisuus	151	10	136	6
Rakentaminen	191	16	180	12
Kauppa	142	7	148	7
Muut palvelut	153	10	152	9

Indeksiluku on trendin uusimman kuukauden pisteluku.

Muutos-% on alkuperäisen sarjan (muiden palveluiden liikevaihdon työpäiväkorjatun sarjan) kolmen viimeisimmän kuukauden keskiarvon muutos verrattuna edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon. Kolmen kuukauden keskiarvo tasaa satunnaisvaihtelua.

Palvelualojen liikevaihtokuvaajassa on otettu huomioon aloittaneet ja lopettaneet yritykset. Muiden kuvaajien laskennassa käytetään paneelia, jossa ovat mukana vertailukelpoiset yritykset kohdekuukaudelta ja edellisen vuoden vastinkuukaudelta.

KAUPAN MYynti, KAUPPAPÄIVÄKORJATUT MÄÄRÄINDEKSI (1995=100)¹⁾

	2001 Helmikuu	Muutos Helmikuu 01/00, %
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus ja huolto sekä polttoaineen vähittäismyynti	120,7	-8,9
Agentuurikauppa ja tukkukauppa poislukien moottoriajoneuvojen kauppa	119,9	8,1
– yleistukkukauppa	113,8	7,6
Vähittäiskauppa poislukien moottoriajoneuvojen kauppa	107,7	5,9
– tavaratalokauppa	106,5	5,1
– päivittäistavarakauppa	104	7

1) Vuoden 1998 alusta tapahtuneen tilastointitavan muutoksen takia tukku- ja vähittäiskaupan myynnistä julkaistaan kaupapäiväkorjatun määräindeksin ennakkotiedot koko tukku- ja vähittäiskaupasta sekä autokaupasta. Tukkukaupasta julkaistaan lisäksi yleistukkukaupan ja vähittäiskaupasta tavaratalo- ja päivittäistavarakaupan ennakkotiedot. Enemmän kaupan tilastoinnin muutoksista Tietoaajassa 5/98 sivulla 22.

YLEISÖN TALLETUKSET PANKEISSA

	2000			
	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.
Markkatalletukset (euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	320285	319424	314626	324665
Keskikorko, %	1,39	1,63	1,83	1,95
Valuuttatalletukset (muut kuin euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	6515	7172	7925	6867
Keskikorko, %	3,39	3,60	3,93	3,87

PANKKIEN LUOTOT YLEISÖLLE

	2000			
	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.
Markkaluotot (euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk ¹⁾	357060	360530	366508	375677
Keskikorko, % ²⁾	5,10	5,62	6,06	6,22
Valuuttaluotot (muut kuin euromääräiset 1999–)				
Kanta, milj.mk	7775	8130	7788	7238
Keskikorko, %	6,05	6,38	6,54	6,43

	2000		2001		
	Syys	Loka	Marras	Joulu	Helmi

Kotimaiset juudet euroluotot ¹⁾

Määrä milj.mk ²⁾	16861	17485	16578	20704	17091	16765
Keskikorko, % ³⁾	5,75	5,84	5,84	5,64	5,61	5,63

1) 31.12.98 asti uudet markkaluotot

2) Ml. valtion varoista välitetyt

3) Pl. valtion varoista välitetyt

Työllisiä 72 000 enemmän

Työllisiä oli maaliskuussa 72 000 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Toimialoista työllisyys lisääntyi eniten rahoituspalveluissa ja liike-elämän palveluissa, julkisissa ja muissa palveluissa sekä teollisuudessa. Työpaikat lisääntyivät Etelä-Suomen, Länsi-Suomen ja Oulun lääneissä.

Työttömiä oli työvoimatutkimuksen mukaan maaliskuussa 247 000 eli 35 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömyysaste oli 9,6 prosenttia, kun se vuotta aiemmin oli 11,2 prosenttia.

Palkkasumma kasvoi 7,3 prosenttia

Koko talouden palkkasumma oli Tilastokeskuksen mukaan helmikuussa 2001 päättäneellä kolmen kuukauden ajanjak-

solla 7,3 prosenttia suurempi kuin vastaavana ajanjaksona vuotta aiemmin. Kasvu on nopeampaa kuin vuotta aiemmin, sillä vastaava muutos edellisenä vuotena oli 5,6 prosenttia.

Julkisen sektorin palkkasumman vuosimuutos oli 5 prosenttia. Vuotta aiemmin vastaava muutos oli 3 prosenttia. Terveystieteiden- ja sosiaalipalveluissa, julkinen sektori pois lukien, vuosimuutos oli 11 prosenttia ja koulutuksessa ilman julkista sektoria muutos oli 9 prosenttia.

Rahoitustoiminnan palkkasumma kasvoi 15 prosenttia.

Palkkasummakuvaajat perustuvat verohallinnon työnantajasuoritustietoihin, joita täydennetään Tilastokeskuksen aineistoilla. Indeksisarjat Internetissä osoitteessa tilastokeskus.fi/suhdanteet/bt.

Lähde: Liiketoiminnan kuukausikuvaajat 2001, helmikuu. Tilastokeskus

TYÖTTÖMYYS

	2001 Helmikuu	Maaliskuu	Muutos Maaliskuu 01/00 %
Työttömät, 1000 henkeä	248	247	-12,4
Miehet	121	127	-9,9
Naiset	127	120	-15,5
15-24-vuotiaat	59	69	-13,7
Työttömyysaste, %	9,8	9,6	-1,6
Miehet	9,1	9,5	-1,2
Naiset	10,4	9,8	-1,9
15-24-vuotiaat	20,7	22,8	-3,2 yks.
Työttömyysaste toimialoitain, %			
Maa-, riista-, kala- ja metsätalous	4,9	7,3	1 yks.
Teollisuus	4,6	4,6	-0,9 yks.
Rakentaminen	13,6	13,7	-3,6 yks.
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	5,6	6,1	-0,9 yks.
Liikenne	5,5	3,2	-0,8 yks.
Rahoitus-, vakuutus- ja liike-elämän palvelut	5,5	6,6	1,3 yks.
Julkiset ja muut palvelut	8,8	6,9	-2,4 yks.

TYÖMARKKINAT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2000	2001								
								VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
Työlliset, 1000 henkeä	2099	2127	2169	2222	2296	2335	2446	2468	2427	2332	2317	2336	2319	2272	2293	2316
Työttömät, 1000 henkeä	382	363	314	285	261	253	280	210	219	234	225	224	210	248	248	247
Työttömyysaste, %	15,4	14,6	12,7	11,4	10,2	9,8	10,3	7,8	8,3	9,1	8,9	8,7	8,3	9,9	9,8	9,6

*ennakkotieto

Tuottajahinnat laskivat edelleen

Tuottajahintaindeksit laskivat maaliskuussa jo neljäntenä kuukautena peräkkäin. Eniten laskivat tuonti- ja vientihinnot. Teollisuuden tuottajahinnat pysyivät ennallaan.

Tuontihinnat laskivat helmikuusta maaliskuuhun 0,8 prosenttia. Lasku johtui pääasiassa energiatuotteiden sekä raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden halpenemisesta. Myös maataloustuotteiden hinnat laskivat. Tuontihinnat olivat maaliskuussa lähes samalla tasolla kuin viime vuoden maaliskuussa.

Vientihinnat laskivat helmikuusta maaliskuuhun 0,7 prosenttia. Lasku aiheutui pääasiassa selluloosan, paperituotteiden ja puutavaran sekä

perusmetallien halpenemisesta. Vientihintaindeksi on edelleen 2,2 prosenttia korkeammalla kuin vuosi sitten maaliskuussa.

Lähde: Tuottajahintaindeksit 2001, maaliskuu. Tilastokeskus

Maatalouden tuotteet ja tuotantovälineet kallistuivat viime vuonna

Maatalouden tuottajahinnat nousivat viime vuonna keskimäärin 5,1 prosenttia vuoteen 1999 verrattuna. Tuottajahintojen nousu johtui pääasiassa eläintuotteiden kallistumisesta. Eniten kallistuivat turkinahkat, 68,1 prosenttia. Maito kallistui 1,4 prosenttia, sianliha 14,7 prosenttia ja kananmunat 9,1 prosenttia. Naudanlihan hinta laski 4,9 prosenttia. Kasvituotteiden hinnat laskivat 2,8 prosenttia,

TYÖLLISYYS

	2001 Helmikuu	2001 Maaliskuu	Muutos Maaliskuu 01/00 %
	1000 henkeä		
15-74-vuotiaita	3905	3906	0,2
Työvoima yhteensä	2542	2563	1,4
Työvoimaosuus, %	65,1	65,6	0,8
Työvoimaan kuulumattomat 15-74-v.	1363	1342	-2,1
siitä koululaiset ja opiskelijat	372	360	-0,3
kotitaloustyötä tekevät	89	98	-3,9
Työlliset yhteensä	2293	2316	3,2
Yrittäjät ja yrittäjäperheenjäsenet	309	293	-3,9
Palkansaajat	1984	2023	4,3
Työlliset työajan mukaan			
Kokoaikatyölliset	1983	2042	4,1
Osa-aikatyölliset	309	273	-3,2
Työlliset toimialoitain			
Maa-, riista- ja kalatalous	113	102	-7
Metsätalous	23	19	-15,1
Teollisuus	460	479	3,9
Talonrak., rak.asennus ja viimeistely	118	106	-4,2
Maa- ja vesirakentaminen	25	26	18,6
Kauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta	339	353	1,9
Liikenne	174	174	3,6
Rahoitus-, vakuutus- ja liike-elämän palvelut	312	296	8,9
Julkiset ja muut palvelut	722	755	4,1
Toimiala tuntematon	7	7	-6,8
Tehdyt työtunnit, milj. tuntia	316	352,9	0,4

mikä johtui pääasiassa hedelmien ja marjojen sekä juurikasvien halpenemisesta.

Maatalouden tuotantovälineiden ostohinnat nousivat viime vuonna keskimäärin 5,9 prosenttia edellisvuodesta. Tuotantovälineiden hintojen nousu johtui pääasiassa energian ja voiteluaineiden, rehujen sekä yleiskulujen kallistumisesta. Tarvikkeet ja palvelut kallistuivat 7,0 prosenttia ja investoinnit 2,5 prosenttia.

Hintaindeksit uudistettu

Joulukuusta tammikuuhun maatalouden tuottajahintaindeksi laski 1,4 prosenttia. Eniten indeksin kuukausimuutok-

seen vaikutti kotieläintuotteiden hintojen lasku. Tuotantovälineiden ostohinnat nousivat tammikuusta helmikuuhun 0,6 prosenttia.

Maatalouden tuottajahintaindeksi ja maatalouden tuotantovälineiden ostohintaindeksi ovat indikaattoreita, jotka mittaavat hintakehitystä viljelijöiden näkökulmasta. Tilastokeskus on uudistanut maatalouden hintaindeksit vastaamaan EU:n tilastoviraston Eurostatin uudistettuja ohjeita.

Lähde: Maatalouden hintaindeksit. Tilastokeskus

PALKANSAAJIEN ANSIOTASOINDEKSI (1995 = 100)

	1999		2000		
	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.
Toimiala					
Maa- ja metsätalous	111,3	113,9	115,7	116,1	116,3
Teollisuus	115,5	117,8	119,2	119,6	120,5
Energia- ja vesihuolto	113,5	115,1	117,9	118,1	118,8
Rakentaminen	114,8	117,5	118,8	119,2	119,7
Tukku- ja vähittäiskauppa	113,3	114,8	117,4	117,6	118,0
Majoitus ja ravitsemustoiminta	112,0	115,2	116,0	116,1	116,3
Kuljetus	113,5	115,1	117,8	118,0	118,6
Posti- ja teleliikenne	117,5	120,7	122,1	122,5	122,9
Rahoitus	117,2	119,6	120,8	120,9	122,0
Vakuutus	115,3	117,9	119,1	119,2	119,4
Kiinteistöalan palvelut	115,8	118,9	121,3	121,5	122,0
Tietojenkäsittelypalvelu	112,3	114,5	117,1	117,3	117,7
Tutkimus ja kehittäminen	115,1	117,7	119,2	119,4	119,6
Julkinen hallinto	113,4	115,9	117,2	117,5	117,7
Koulutus	111,3	113,6	114,9	115,1	115,4
Terveystieteiden palvelut	113,6	115,8	117,1	117,4	117,7
Sosiaalipalvelut	112,1	114,3	115,6	115,9	116,1
Yhteensä	114,1	116,4	118,1	118,3	118,8
Tuntipalkkaiset	114,6	116,7	118,4	118,7	119,6
Kuukausipalkkaiset	114,0	116,3	117,9	118,2	118,6
Sektori					
Yksityinen sektori	114,9	117,1	118,9	119,2	119,8
Kunnat	112,2	114,4	115,7	116,0	116,3
Valtio	113,6	116,2	117,6	117,8	118,0
Muut	111,6	114,0	115,5	115,7	116,0

JULKISTEN MENOJEN HINTAINDEKSI (1995 = 100)

	1998		1999				2000	
	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	
Valtiontalous	102,9	103,8	104,3	105,8	106,9	107,7	108,1	
Kunnallistalous	105,4	107,1	107,7	109,5	110,9	111,6	112,0	

KULUTTAJAHINTAINDEKSI

	1997				1998				1999				2000			
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Indeksi (1995=100)	101,8	103,2	104,4	107,7	108,2	108,3	108,5	109,3	109,4	109,3	109,1	108,9	109,5	111,0		
Vuosimuutos, %	1,2	1,4	1,2	2,9	3,5	3,7	3,8	4,2	4,1	4,0	3,5	3,3	3,1	2,9		
Elinkustannusindeksi (1995:10=100)	1415	1435	1452	1497	1504	1505	1507	1519	1520	1519	1517	1514	1522	1529		

KULUTTAJAHINTAINDEKSI (1995 = 100)

	2001		Vuosi- muutos %
	Maaliskuu	Kuukausi- muutos %	
Kokonaisindeksi	110	0,4	2,9
Elintarvikkeet ja juomat	104,9	0,6	3
Alkoholijuomat ja tupakka	112,5	0	2,4
Vaatus ja jalkineet	100,8	6,7	0,8
Asuminen, lämpö ja valo	113,9	-0,2	4,4
Huonekalut, kodinkoneet ja -hoito	104,7	0,2	1,8
Terveystieteiden ja sairauslääkitys	116,1	0,2	2,9
Liikenne	114,5	0,1	0,6
Viestintä	97,2	-0,2	2,1
Kulttuuri ja vapaa-aika	109,2	0,6	3,6
Koulutus	120,1	0	5,4
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	114,7	0,4	3,2
Muut tavarat ja palvelut	105,7	0	4,3
Nettohintaindeksi (1995=100) helmikuu	109,0	-0,6	3,8
Pohjainflaatioindikaattori (1995=100) helmikuu	108,4	-0,7	3,4

TUOTANNON HINTAINDEKSI (1949=100)

	2001		Vuosi- muutos %
	Maaliskuu	Kuukausi- muutos %	
Kokonaisindeksi	1680	-0,3	2,7
Kotimarkkinatavarat	1679	0,1	3,3
Vientitavarat	1731	-0,7	2,1
Tavararyhmät (SITC)			
0 Elintarvikkeet	1402	-0,1	0,5
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	1518	0,1	-2,7
71 koneet ja laitteet, ei sähkökoneet	2339	-0,1	2,1
72 sähkökoneet, -laitteet ja -tarv.	701	0,3	-11,3
Toimialaryhmät (ISIC, Rev.1)			
2-3 Tehdasteollisuus	1656	-0,5	2,1
34-38 metalliteollisuus	1420	-0,4	-0,8
34 metallin perusteollisuus	1198	-2,1	3,2
35 metallituoteteollisuus	1644	0,1	3,2
36 koneiteollisuus	2345	-0,1	2,3
37 sähkötekninen teollisuus	726	0,1	-9,4
38 kulkuneuvoteollisuus	1776	0,5	2,8

TUKKUHINTAINDEKSI (1949=100)

	2001		Vuosi- muutos %
	Maalis- kuu	Kuukausi- muutos %	
Kokonaisindeksi	1705	-0,2	2,1
Kotimaiset tavarat	1769	0,1	3,1
Tuontitavarat	1506	-0,9	0,2
Tavararyhmät (SITC)			
0 Elintarvikkeet	1262	0	1,1
3 Polttoaineet, kaasu, sähkö, lämpö	1947	-0,3	3,5
31a kivennäispolttoaineet ja -öljyt	2872	-2	-0,6
31b kaasu, sähkövirta ja lämpö	1279	1,3	7,5
5 Kemian teollisuuden tuotteet	1330	-0,4	4,1
68 Epäjalot metallit	1387	-1,1	0,3
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	1897	0,3	-0,5
71 koneet ja laitteet, ei sähkökoneet	3207	0,2	2,2
72 sähkökoneet, -laitteet ja -tarv.	667	0,3	-6,8
73 kuljetusneuvot	2133	0,3	3,7

	TUONTIHINTAINDEKSI (1995=100)			VIENTIHINTAINDEKSI (1995=100)		
	2001 Maaliskuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2001 Maaliskuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi	108	-0,8	0,1	101,5	-0,7	2,2
Energiatuotteet	183,5	-3,1	0			
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	96,5	-0,7	0,2	107,4	-1,3	5,5
Kestokulutustavarat	103,8	0,4	1,3	93,8	0	0,6
Muut kulutustavarat	103	-0,9	-1,3	109	0,1	2,7
Investointitavarat	104,9	0,3	0,4	86,4	0	-3,4
Tavararyhmät (NACE-TOL)						
01 Maataloustuotteet	93,5	-6,4	-7,7			
02 Metsätaloustuotteet	101,6	0,3	7,1			
C <i>Mineraalit</i>	166,7	-3,6	-3,2			
D <i>Teollisuustuotteet</i>	102,7	-0,1	0,8	101,5	-0,7	2,1
DA Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	107,3	1,7	1,6	109	-1	-0,4
DB Tekstiilit ja vaatteet	99	-0,6	0,6	99,8	0,8	3,3
DD Puutavara ja -tuotteet				91,3	-2,2	-2,6
21 Selluloosa, paperi ja paperituotteet	97,4	0	8,4	114,6	-1	8,7
232 Öljytuotteet	207,3	-0,4	3,2			
DG Kemikaalit ja kemialliset tuotteet	101,4	-1,3	3,3	108,6	-1,4	1,4
DH Kumi- ja muovituotteet	95,8	-1,1	0,6	107,9	-0,1	-0,1
DI Ei-metalliset mineraalituotteet	104,5	-1,2	0,5	132,5	0,2	15,1
27 Perusmetallit	109,4	-0,4	-4,6	99,1	-2,6	3,1
271 rauta, teräs ja rautaseokset	112,4	0,7	1	94,7	-3,5	12,6
274 muut kuin rautametallit	107,7	-2,1	-14,2	110	-1,7	-7,3
28 Metallituotteet	107,4	0,8	6,7	94,2	0	2,9
DK Koneet ja laitteet	114,1	0	1,5	111,7	-0,3	1,7
DL Sähkötekn. tuotteet ja optiset laitteet	75,9	0,3	-3,4	68,3	0,1	-9,1
DM Kulkuneuvot	127,6	0,6	4,5	104,1	0,5	2,7

	TEOLLISUUDEN TUOTTAJAHINTAINDEKSI (1995=100)			KOTIMARKKINOIDEN PERUSHINTAINDEKSI (1995=100)			TUOKUHINTAINDEKSI (1995=100)		
	2001 Maaliskuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2001 Maaliskuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %	2001 Helmikuu	Kuukausi- muutos %	Vuosi- muutos %
Kokonaisindeksi	106,5	0	3,2	107,7	-0,1	2,3	107,7	-0,2	2,1
Kotimaiset tavarat				108	0,2	3,3	107,9	0,1	3,1
Tuontitavarat ¹⁾				107	-0,8	0	107,4	-0,8	0,2
Käyttötarkoitus									
Energiatuotteet	115,5	0,9	5,5	127,6	-0,1	4	129,3	-0,3	3,4
Raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	103,8	-1	5	101,8	-0,7	2,8	101,3	-0,7	2,9
Kestokulutustavarat	117,9	0,5	3,7	108	0,4	2,1	107,5	0,2	1,9
Muut kulutustavarat	103,7	0,4	1,4	102,8	0,1	0,7	104	0,1	1,3
Investointitavarat	100,7	0,2	-1,8	107,8	0,4	1,8	102,1	0,3	-0,7
Tavararyhmät (NACE-TOL)									
01 Maataloustuotteet				94,7	-1,1	0	96,4	-1,2	0,5
02 Metsätaloustuotteet				117,9	0,3	2,8	111,1	0	4,3
C <i>Mineraalit</i>	111,1	0	2,8	155,9	-3,1	-2,4	151,4	-2,8	-2,3
D <i>Teollisuustuotteet</i>	106,2	-0,4	2,1	104,3	-0,3	1,6	105,7	-0,3	1,6
DA Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	101,7	0,1	1,3	102,4	0,3	1,3	104,9	0,3	1,9
DB Tekstiilit ja vaatteet	100,9	0,4	-0,5	95,3	-0,3	0,2	95,2	-0,3	0,2
DD Puutavara ja puutuotteet	97,7	-0,9	-1,8	96,8	-1,6	-1,8	96,8	-1,6	-1,8
21 Selluloosa, paperi ja paperituotteet	106,2	-3,1	9,6	105	-2,7	9,5	105,4	-2,7	9,5
22 Kustannus- ja painotuotteet	110,5	1,1	3,7	111	1	3,3	110,1	1	3,4
232 Öljytuotteet	177,6	-2,3	-2,6	185,5	-1,7	-1	151	-1,5	0
DG Kemikaalit ja kemialliset tuotteet	109,4	0,6	7,8	104,5	-0,5	5,2	104,1	-0,5	5,3
DH Kumi- ja muovituotteet	105,2	3	2,7	100,2	1,3	1,8	99,8	1,3	1,8
DI Ei-metalliset mineraalituotteet	108,8	0,1	0,3	107,6	-0,2	0,4	107,6	-0,2	0,4
27 Perusmetallit	96	-1,7	3,3	100,8	-1,2	0	100,8	-1,2	0
271 rauta, teräs ja rautaseokset	96,1	-1,7	4,8	101,5	-0,8	3,3	101,5	-0,8	3,3
274 muut kuin rautametallit	93,9	-1,9	0,9	99,7	-2	-6,6	99,6	-2	-6,6
28 Metallituotteet	113,6	0,1	3,3	111,8	0,3	4,2	111,8	0,3	4,2
DK Koneet ja laitteet	115,6	0,3	2,8	114,7	0,1	2,2	114,4	0,1	2,2
DL Sähkötekniset tuotteet ja optiset laitteet	77,9	0,5	-10,7	75,7	0,3	-5,9	75,7	0,3	-5,9
DM Kulkuneuvot	113,6	0,5	3	124,8	0,6	4,3	118,9	0,3	3,3
E Sähkö, kaasuu, lämpö ja vesi	107,2	1,7	7,6	106,7	1,7	7,3	110,5	1,7	7

	TUOKUHINTAINDEKSI													
	1997	1998	1999	2000									2001	
				V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
Indeksi (1949=100)	1601	1577	1573	1690	1695	1703	1713	1746	1750	1754	1727	1712	1709	1705
Indeksi (1995=100)	100,9	99,6	99,4	106,8	107,1	107,6	108,2	110,3	110,5	110,8	109,1	108,2	108,0	107,7
Vuosimuutos, %	1,6	-1,3	-0,2	8,7	8,6	8,0	8,2	9,6	9,7	8,8	6,0	4,5	3,2	2,1

Oppilaitosten määrä väheni

Suomessa oli Tilastokeskuksen oppilaitosrekisterin mukaan viime vuoden lopussa 5 364 oppilaitosta, joissa opiskeli yhteensä 1,8 miljoonaa opiskelijaa. Oppilaitoksia oli 119 vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Eniten vähenivät peruskoulut, joista 77 lakkautettiin tai yhdistettiin toiseen oppilaitokseen. Lukioita oli 15 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Uusia lukioita perustettiin viisi ja yksi lukio yhdistettiin toiseen lukioon. Myös ammatillisten oppilaitosten määrä väheni edelleen lakkauttamisten ja yhdistämisten vuoksi.

Oppilaitosten koko vaihtelee suuresti. Peruskouluista runsas

kolmannes oli pieniä alle viidenkymmenen oppilaan kouluja, keskikoko (mediaani) oli 85 oppilasta. Lukioiden keskikoko oli 229 opiskelijaa, kun mukaan lasketaan vain koko oppimäärää opiskelevat. Ammatillisten oppilaitosten keskikoko tutkintoon johtavan koulutuksen osalta laskettuna oli 379 opiskelijaa.

Lähde: Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset 2000. Koulutus 2001:3. Tilastokeskus.

Julkaisussa on myös oppilaitokset kunnittain ja niiden osoitetiedot sekä luettelo oppilaitoksista koulutuksen järjestäjän mukaan.

Koululaitoksen oppilaitokset ja opiskelijat 2000

Oppilaitostyyppi	Oppilaitoksia	Muutos 1999 - 2000	Opiskelijoi-ta
Peruskoulut	3 726	-89	567 200
Peruskouluasteen erityiskoulut	260	-9	12 000
Lukiot	441	-15	134 500
Perus- ja lukioasteen koulut	36	19	23 600
Ammatilliset oppilaitokset	221	-27	136 400
Ammatilliset erityisoppilaitokset	12	-2	3 900
Ammatilliset erikoisoppilaitokset	43	-1	23 700
Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset	43	-2	29 800
Ammattikorkeakoulut	30	5	122 100
Yliopistot	20	0	157 200
Muut oppilaitokset (mm. kansalaisopistot)	532	2	631 100
Yhteensä	5 364	-119	1 841 500

Matkailu kasvoi edelleen vahvasti

Yöpymisten suotuista kehitystä Suomen majoitusliikkeissä jatkui helmikuussa. Ulkomaisten matkailijoiden yöpymiset lisääntyivät 20 prosenttia viime vuoden helmikuuhun verrattuna. Kotimaisten matkailijoiden yöpymisiä kirjattiin 2 prosenttia viimevuotista enemmän. Yöpymisten kokonaismäärä kasvoi 6 prosenttia.

Saksalaisten, brittien ja ruotsalaisten yöpymisiä kertyi eniten helmikuussa, lähes 30 000 yöpymisvuorokautta kullekin. Ruotsalaisten ja brittien yöpymiset lisääntyivät 12 prosenttia ja saksalais-

ten yöpymiset 2 prosenttia viime vuoden helmikuuhun verrattuna. Venäläiset olivat seuraavana 23 000:lla yöpymisellä, lisäystä oli 23 prosenttia. Norjalaisten yöpymiset lisääntyivät kuitenkin eniten, peräti 99 prosenttia, mikä selittynee helmikuussa pidetyistä Lahden MM-kisoista. Myös japanilaisten ja ranskalaisten yöpymisten määrät kasvoivat voimakkaasti. Japanilaisten yöpymisiä kirjattiin majoitusliikkeissä helmikuussa 40 prosenttia ja ranskalaisten yöpymisiä 32 prosenttia viimevuotista enemmän.

Lähde: Matkailutilasto 2001, helmikuu. Tilastokeskus

REKISTERÖIDYT UUDET AUTOT

	2001 Maaliskuu	Vuosi- muutos %	2001 Tammi- maaliskuu	Vuosi- muutos %
Autot yhteensä	11783	-16,6	35978	-23,3
Henkilöautot	10055	-19,7	30915	-25,7
Pakettiautot	1196	7,1	3485	-7,5
Kuorma-autot	506	14,2	1475	6,0
Linja-autot	26	-46,9	103	-20,2

MAJOITUSTOIMINTA

	2001 Helmikuu	Vuosi- muutos %	2001 Tammi- helmikuu	Vuosi- muutos %
Yöpymiset hotelleissa	970971	7,2	1875227	10,3
ulkomaalaisia	246981	21,7	564319	25,4
Hotellihuoneiden käyttöaste, %	50,2	2,5	47,1	3

VÄESTÖN MUUTOKSET

	1999			2000				
	3. nelj.	4. nelj.	1.-4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.	1.-4. nelj.
Elävänä syntyneet	15078	13293	57574	14235	14595	14589	13323	56742
Kuolleet	11625	12123	49345	13941	11909	11649	11840	49339
Syntyneiden enemmitys	3453	1170	8229	294	2686	2940	1483	7403
Maahan muuttaneet	4366	3392	14744	3434	4250	5172	4039	16895
Maasta muuttaneet	3771	2572	11966	2943	3028	5280	3060	14311
Nettomuutto	595	820	2778	491	1222	-108	979	2584
Väestön kokonaismuutos ¹⁾	4210	2152	11656	742	3865	2788	2418	9813

¹⁾ Sisältää rekisterikorjaukset

VÄKILUKU

	1995	1996	1997	1998	1999	1999	2000				
						3. nelj.	4. nelj.	1. nelj.	2. nelj.	3. nelj.	4. nelj.
Ajankohdan lopussa, 1 000 henkeä	5117	5132	5147	5160	5171	5169	5171	5172	5176	5179	5181

Älä nakkele tekstejä kuvioihisi yliolkaisesti
(Kuuselan kuviot).

Alfred Lotka hoksasi jo 1920-luvulla, että luonnollinen väestönkasvu ei riitä (Väestötieteen salat).

Keitä ne ovat, tutkimusten "kaikki suomalaiset"
(Melkas)?

Kuuselan kuviot

Huomio otsikoihin ja teksteihin

Kuten olen aikaisemmin todennut, tekstit tekevät kuvion (Tieto aika 1/2000). Kuvion eri tekstit ovat kaikki tärkeitä (kuvion otsikko, kuvaelementtien nimiöt, asteikot ja niihin liittyvät mittayksikkö ja muuttujat). Yleisimmän epäonnistumisia näkyy otsikon ja määräästeikon muuttujan ja mittayksikön laatimisessa.

Yleinen ohje on, että tilastokuvion otsikon tulisi vastata lyhyesti, mutta tyhjentävästi – siis sähkösanomatyyllillä – kysymyksiin: mitä? missä? milloin? (kuvio 1) Otsikon voi kirjoittaa kahdelle, jopa kolmelle riville, jotta tarvittavat asiat saadaan siihen mahtumaan. Toisaalta taas yli kolmen rivin otsikot vievät kohtuuttomasti tilaa ja ovat vaikeita hahmottaa.

Otsikossa ei saa käyttää lyhenteitä. Lyhenteiden käyttö otsikossa antaa vaikutelman, että asia ei ole täysin tekijänsä hallussa tai sitten hän suhtautuu esitykseen hällä väliä -tyyliin.

Lyhenteiden käytössä on kuitenkin erilaisia tilanteita:

'EU-maat' otsikossa lienee yhtä hyvä kuin 'Euroopan unionin jäsenmaat', vaikka se on lyhenne. 'OECD-maat' lienee lyhenteenä jopa tutumpi ja muutenkin paremmin hahmotettavissa kuin 'Taloudellisen yhteistyö- ja kehittämissjärjestön jäsenmaat'.

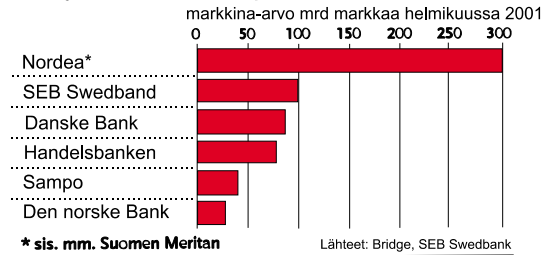
Sen sijaan sellaiset lyhenteet kuten 'tms.', 'n.', 'ns.' osoittavat, että kuvion tekijä ei ole halunnut tai viitsinyt paneutua kuvion laadintaan. Otsikosta ei saisi välittyä katsojalle tunnelmaa, että 'kyllä kuvio jotakin esittää, mutta en oikein tiedä mitä', minkä lyhenteet tekevät. Kuviota ei kannata pilata epämääräisellä tai muuten epäonnistuneella otsikoinnilla.

Mitä-missä-milloin -otsikon vaihtoehto on niin sanottu *story line* – eli *juoniotsikko*. Tällä tarkoitetaan sitä, että kuvion sisällöstä muodostetaan iskevä otsikko, joka kertoo jotakin kuviosta tai ottaa siihen kantaa. Kuviossa 2 on tällainen pääotsikko.

Juoniotsikko eivät sovi joka tilanteeseen. Ehkä omimmillaan

Den norske Bank on isojen liigan pienin

► Pohjoismaiden suurimmat pankit

Kuvio 2:

Helsingin Sanomissa 19.4.2001 julkaistu kuvio, jossa pääotsikko on tyypiltään juoniotsikko ja sen alla on mitä-missä -otsikko. Määräästeikon kuvaus vastaa kysymykseen milloin.

sellainen on sanoma- tai aikakauslehdessä julkaistussa esityksessä. Kannattaa kuitenkin huomata, että vaikka otsikko tuntuu onnistuneelta ja iskevältä, se saattaa loukata tai ärsyttää joitakin lukijoita.

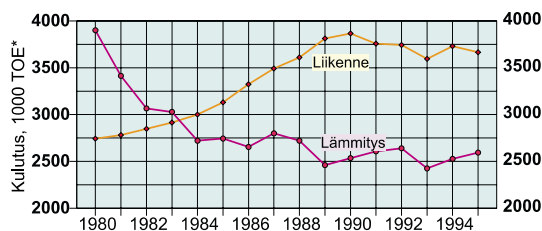
Kuvioteksti on otsikon vaihtoehto. (Toki molempiakin voi käyttää.) Varsinkin tutkimusraporteissa ja artikkeleissa kuviotekstejä käytetään useammin kuin otsikoita. Kuvioteksti voidaan sijoittaa joko kuvion ala- tai yläpuolelle. Se on yleensä selvästi laajempi ja pidempi kuin otsikko, ja se kirjoitetaan luonnollisesti paljon pienemmällä kirjaskoolla kuin otsikko. Usein kuviotekstiin sisällytetään otsikotyyppisen kuvion sisältökuvauksen lisäksi myös jotakin tulkinallista. Tosin siitä pitää luonnollisesti löytyä samat faktat kuin otsikosta.

Kuvioteksteihinkään ei pidä suhtautua yliolkaisesti, sillä tutkimusten mukaan niiden huomioarvo on lähes yhtä suuri kuin otsikolla ja ingressillä: lehden sivulta luetaan ensiksi otsikko, sitten ingressi ja sitten kuviotekstit. Jos

jokin näistä tuntuu kiinnostavalta, luetaan muu osa artikkelista.

Määräästeikon muuttuja eli kuvion esittämä ominaisuus ja siinä käytetty mittayksikkö ovat kuvion ymmärtämisessä keskeisimpiä tekijöitä. Muuttuja ja asteikko on aina esitettävä sellaisella tarkkuudella, että lukijat ymmärtävät, mitä määriä kuvio-ikonit esittävät. Ikuisuuskysymys sitten on, kuinka paljon otsikossa ja asteikojen kuvauksessa voi olla päällekkäisyyttä eli pitääkö otsikossa toistaa muuttuja ja esimerkiksi ajanjakso. Se on pitkälle tyylikysymys. Itse en pidä vähäistä toistoa pahana, vaikka myönnän, että itsestään selvyyskysien lateleminen on ärsyttävää.

Liikenteen ja lämmityksen energiankulutus Suomessa 1980-1995

(* TOE = Öljytonni ekvivalentti eli energia ilmaisuna öljytonneina)

Kuvio 1:

Kuvio, jossa on mitä-missä-milloin -tyyppinen otsikko. Määräästeikon mittayksikköä ei ole mahtunut akselin viereen, vaan se on esitetty alaviitteessä.

Vesa Kuusela

- tilastotieteilijä, tilastografiikan asiantuntija
- vuosien kouluttajakokemusta Turun yliopistosta ja Tilastokeskuksesta
- kirjoittanut ensimmäisen suomenkielisen kirjan tilastografiikan perusteista

Alfred Lotka – väestömatemaatikko

1800-luvulla monissa maissa kiinnostus väestöilmiöitä kohtaan kasvoi. Väestölaskennat yleistyivät ja aloitettiin väestötietojen säännöllinen keruu.

Ruotsi–Suomessa väestötiedoista kiinnostuttiin jo 1700-luvun puolivälissä. Sekä Suomessa että Ruotsissa ovatkin pisimpään säännöllisesti kerätyt väestötillastot maailmassa.

Väestötietojen keruun aloittamisen suurimmat syyt olivat hallinnolliset. Valtiovalta halusi tietää väestön määrän ja koostumuksen. Väestönkasvu riippui vain syntyneiden ja kuolleiden välisestä erotuksesta. Siirtolaisuuden vaikutus oli vähäinen. Lisäksi väestö nähtiin voimavarana, johon maiden sotilaallinen mahti perustui.

Maatalouselinkeinon rinnalle kehittyivät kauppa ja teollisuus, jotka vaativat työvoimaa, ja tämän työvoiman tarpeen arvioimiseksi tarvittiin usein selvityksiä väestön määrästä ja rakenteesta. Tuotannon lisääminen vaati lisää väkeä.

Lähes kaikki taloustieteilijät pitivät myös väestönkasvun merkitystä. Kun Malthus esitti väestöoppinsa, monet taloustieteilijät olivat hänen ajatuksiaan vastaan. Muun muassa Karl Marx (1818–1883) ei pitänyt köyhyyttä liian suuren väestönkasvun syynä, vaan hän näki köyhyyden pikemminkin johtuvan yksityisesti omistusoikeudesta.

Aluksi väestötietoja käytettiin väestönmuutostekijöiden vuorovaikutussuhteiden tarkasteluun. Eli tutkittiin lähinnä syntyvyyden ja kuolevuuden kehityksen vaikutusta väestönkehitykseen. Tiedot saatiin suoraan väestötillastosta.

Tällainen tyypillinen tutkimus oli Paavo Tikkasen ensimmäinen suomalainen väestötieteellinen väitöskirja Väki-luvun ja Asukas-vaiheiden suhteita Suomessa, joka julkaistiin vuonna 1859. Väitöskirjan arvoa lisäsi vielä se, että se oli ensimmäisten suomen kielellä julkaistujen väitöskirjojen joukossa. Vasta vuotta ennen julkistamista oli tullut mahdolliseksi julkaista väitöskirja suomen kielellä!

Matemaattiset mallit

Aluksi syntyvyyden ja kuolevuuden tarkastelu perustui yksinkertaisiin laskelmiin, joissa syntyneiden ja kuolleiden määrä suh-

Mauri Nieminen

- väestötieteilijä, väestötillastojen asiantuntija
- opettanut väestötiedettä Helsingin yliopistossa, eri kesäyliopistoissa ja Tilastokeskuksessa
- työskennellyt Afrikassa ja osallistunut lukuisiin kansainvälisiin konsulttitehtäviin

Tule oppimaan kurssille:

Saat perusvalmiuksia laadullisen tutkimusasetelman laadintaan, tavallisimpiin aineiston keruun ja tuottamisen tapoihin sekä analyysimenetelmiin **Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät -kurssilla 17.–18.5.2001**. Kurssilla tutustut myös keskeisiin kvalitatiivisen tutkimuksen lähestymistapoihin. Tutustu kurssin esittelyyn Internetissä: www.tilastokeskus.fi/koulutus tai tilaa esite puhelimitse: (09) 1734 3681.

teutettiin koko väestöön. Tulokseksi saatiin suhdeluku, joka kuvasi ilmiön esiintymistodennäköisyyttä. Se voitiin esimerkiksi ilmaista prosenttilukuna.

Varsinaisen sysäyksen väestöilmiöiden matemaattiselle esittämiseksi loi amerikkalainen biologi ja tilastotieteilijä Alfred Lotka (1880–1949). Hän tarkasteli syntyvyyden ja kuolevuuden sekä väestön ikärakenteen välistä suhdetta. Hän todisti, että USA:ssa väestönkasvu on keinotekoisesti saatu aikaiseksi ottamalla siirtolaisia. Sen sijaan väestön luonnollinen kasvu ei enää takaa väkiluvun kasvua (1920-luvulla!), vaan pitemmällä ajalla väestö alkaa vähetä, jos maahan ei oteta siirtolaisia.

Luonnollinen väestönkasvu on nykyään muuttumassa negatiiviseksi kaikissa teollistuneissa maissa, ja monet Suomen kunnat – tai oikeastaan lähes kaikki – ovat tilanteessa, jossa niiden luonnollinen väestönkasvu on jo pysähtynyt. Suomen kunnissa tämä kehitys alkoi jo 1950-luvulla ja on siitä vain voimistunut.

Alfred Lotka perusti näkemyksensä sille tosiasialle, että muuttajat ovat nuoria perheperustajia, jotka lisäävät alueen väestönkasvua. Alkuperäisen väestön syntyvyys on sitä vastoin niin pieni, ettei väkiluku pitemmällä aikavälillä välttämättä kasva.

Stabiili väestö

Riippumatta luonnollisen väestönkasvun suuruudesta väestön ikärakenne muuttuisi tulevaisuudessa stabiiliksi. Jos luonnollinen väestönkasvu olisi nolla, niin ikä-

luokat olisivat vuodesta toiseen samankokoisia. Tämä saattaisi olla yhteiskunnan kehityksen kannalta ihanneltila. Ainakin tiedettäisiin etukäteen tulevien ikäluokkien koko.

Sen sijaan jos luonnollinen väestönkasvu kasvaisi tai pienenis tasaisesti, ikäluokkien suhteelliset erot pysyisivät samoina. Tämäkin takaisi suunnittelijoille ja päätöksentekijöille selvän kuvan tulevasta ikäluokista. Näin teoriassa, mutta käytännössä syntyvyys on vaihdellut voimakkaasti ja muuttoliike on sotkenut usein tuon stabiilin väestörakenteen kehittymisen. Sen sijaan kuolevuus on koko viime vuosisadan tasaisesti alentunut ja se on pystytty matemaattisilla malleilla ennustamaan.

Alfred Lotka loi matemaattisen väestötieteen perustan ja hänen matemaattiset mallinsa loivat pohjan myös väestöennusteiden laadinnalle. Lotkan jälkeen monet tilastotieteilijät ja väestötieteilijät kehittivät hänen matemaattisia mallejaan. Heistä ehkä tuottoisin on ollut Nathan Keyfitz (1913–), jonka julkaisu-toiminta oli aluksi puhdasta väestömatematiikkaa, mutta hänen vielä nykyäänkin – 88-vuotiaana – julkaisemansa artikkelit vain vahvistavat käsitystä erittäin monipuolisesta väestötieteen ilmiöiden hallitsijasta.

Reunaryhmät jäävät tilastoissa ja tutkimuksissa varjoon

Tutkimusten ja tilastojen tarjoama kuva suomalaisista on menetelmistä riippuen enemmän tai vähemmän oikea, mutta aina se on ainakin hieman kaunisteltu. Kvantitatiivisen aineiston keuruu on prosessi, jossa vaihe vai-

heelta tarkastelun kohteesta rajautuu erilaisia syrjäryhmiin kuuluvia henkilöitä pois.

Aineistojen puutteet koskevat sekä otosaineistoja että rekistereitä. Käsitellen tässä tutkittavien joukon rajaamista otostutkimuksen näkökulmasta.

Haluan siis tehdä tilastoa suomalaisista. Ensin määritellään perusjoukko. Ketkä oikeastaan ovat suomalaisia? Ovatko suomalaisia Suomen kansalaiset, Suomessa asuvat henkilöt vai joku näiden leikkausjoukko? Yleensä perusjoukoksi määritellään maassa asuva väestö eli Suomessa pysyvästi asuvat.

Haastattelututkimuksissa joudutaan ulkomailla asuvat suomalaiset jättämään pois laskuista ihan käytännön syistä. Toisaalta kaikki Suomessa asuvat pysyvän osoitteen omaavat ulkomaalaiset pääsevät useimmiten tutkimuksiin, jos kielitaito riittää.

Otosten käytännön poiminta tehdään useimmin väestön keskusrekisteristä. Jos henkilö puuttuu rekisteristä, hän jää otoksen ulkopuolelle.

Myös virheellinen osoite vaikeuttaa tavoittamista. Esimerkiksi päivitysviiveiden takia tiedoissa on aina virheitä. Suomen väestörekisterin laatu on tosin tässä suhteessa hyvä. Tilastokeskus selvitti väestörekisterin luotettavuutta joulukuussa 2000. Vastausosuus oli 91 prosenttia. Vastanneiden osoitteista noin 3 prosentissa oli virhe ja niissäkin valtaosassa niin pieni, ettei tavoittaminen ollut vaikeata.

Tutkimuksiin ei voida ottaa mukaan kaikkia suomalaisia. Osa meistä on niin nuoria, etteivät kelpaa vastaamaan haastatteluihin. Yleisin alaikäraja tutkimuksissa on 15 vuotta. Varsin usein pois suljetaan myös vanhat ihmiset. Monet tiedonkeruut kohdistuvat vain työikäisiin (yläikääraja 64 tai 74 vuotta).

Esimerkki

Aikuiskoulutustutkimus 1995:n haastateltujen valikoituminen

Maassa 31.12.1995 asuva väestö 5 116 826 henkeä

- siitä 18–64-vuotiaita 3 218 543 henkeä,
josta poimittu otos 5 084 henkeä
- ylipeitto (kuolleet, ulkomaille muuttaneet) – 79 henkeä
- alipeitto (Suomeen muuttaneet) eivät mukana
- netto-otos 5 005 henkeä
- ei tavoitettu 3,7 % – 185 henkeä
- kieltäytyi 14,3 % – 716 henkeä
- haastateltiin 4 107 henkeä

Pelkän perusasteen koulutuksen saaneista 76 prosentilta saatiin haastattelu. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneista 88 prosenttia haastateltiin.

taan niistä, joilta haastattelu saadaan. Pienikin kato voi siten olla vakava ongelma tutkimukselle, minkä vuoksi sen vaikutuksia tulee eliminoida. Näin menetellään esimerkiksi keskeisten tilastoaineistojen käsittelyssä.

Törmäämme päivittäin tilastoihin ja tutkimuksiin, joiden sanotaan kuvaavan kaikkia suomalaisia. Edellä esitetyn valossa kaikkien suomalaisten kuvaaminen on aika vaikea tehtävä.

Jussi Melkas

Normaalisti myös ns. laitospääväestö jätetään suosiolla tutkimusten tiedonkeruun ulkopuolelle. Siis vangit, sairaalapotilaat, varusmiehet eivät tule lasketuksi mukaan suomalaisiin.

Varsin paljon tutkimusten tuloksiin vaikuttaa myös kato. Termillä kuvataan haastateltujen otoksen valikoitumista. Osa otokseen kuuluvista jää aina tavoittamatta ja niistäkin, jotka tavoitetaan, osa kieltäytyy yhteistyöstä. Kieltäytyjät ja tavoittamatta jääneet poikkeavat yleensä elämäntavoiltaan ja/tai asenteil-

Tule oppimaan kurssille:

Miten kestävä kehitys mitataan? Millaisia paineita taloudellinen kasvu asettaa ympäristölle? Muun muassa näihin kysymyksiin saat vastauksen **Piiput, naavat ja numerot – ympäristötilastot kertovat -seminaarissa 21.5.2001**. Voit pohtia tilastojen tulkintaa myös yhdessä asiantuntijoiden kanssa. Tutustu seminaarin esittelyyn Internetissä: www.tilastokeskus.fi/koulutus tai tilaa esite puhelimitse: (09) 1734 3681.

EU:n uusimmat tilastot tutkimustoiminnasta

Julkaisijat: Eurostat ja Euroopan komission yritysasioiden pääosasto Enterprise

Statistics on science and technology in Europe

Keskeiset tiedot tutkimus- ja kehittämistoiminnan kehityksestä sekä tulevaisuuden näkymistä erityisesti huipputeknologian aloilla

- Aikasarjat vuosilta 1985–1999
- Tietoja EU:n jäsenvaltioista sekä Eta-alueen maista
- Lisäksi tietoja NUTS 2 -aluetasolla
- Vertailutietoja myös Yhdysvalloista ja Japanista

Saatavissa painettuna ja pdf-muodossa
Hinta 35 euroa + alv

Statistics on innovation in Europe

Päätulokset Euroopan komission laajasta ja yksityiskohtaisesta innovaatio-tutkimuksesta The Second Community Innovation Survey (1997/98)

- Tietoja mm. innovoivien yritysten määristä, innovaatioiden laajuudesta, edellytyksistä ja esteistä sekä toiminnassa käytetyistä tietolähteistä
- Tietoja EU:n jäsenvaltioiden lisäksi myös Eta-alueen maista

Saatavissa painettuna ja pdf-muodossa
Hinta 35 euroa + alv

Tilaukset ja lisätietoja:

Eurostat DataShop Helsinki
Tilastokirjasto
PL 2 B
00022 Tilastokeskus
puh. (09) 1734 2221
faksi (09) 1734 2279

s-posti: datashop.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

internet: www.tilastokeskus.fi/tk/kk/datashop.html

TIETOAJAN PALVELUKORTTI

postitua ilmaiseksi, faksaa (09) 1734 2354 tai soita (09) 1734 2531

Tilaa Tietoajan

☐ kestotilauksena	350 mk/12 numeron
☐ vuositilauksena	410 mk/12 numeron
☐ irtonumero	39 mk/nro
☐ edellisvuosien irtonumero numeron _____ vuodelta 19	30 mk/nro
☐ ilmainen näyttenumero tuttavalleni:	

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

Tilaa Tietoajan kuvia A4-koossa

☐ musta-vaalkokopioina (perushintaan 5 paperikopiota)	_____ kpl	65 mk/kpl + alv 22 %
☐ värinkopioina	_____ kol	65 mk/kol + alv 22 %
☐ musta-vaalkokalvona	_____ kol	100 mk/kol + alv 22 %
☐ värikalvona	_____ kpl	150 mk/kpl + alv 22 %

Numerosta _____

Sivulta _____

Aiheesta _____

Yhteystietoni/Osoitteenmuutos ___ / ___ 20 ___ alkaen

Vanha osoitteeni:

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Asiakasnumero _____

Uusi osoitteeni:

Nimi _____

Osoite _____

Postinro ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

00003 Helsinki

Sopimus 00022/710

VASTAUSLÄHETYS

Tietoaika /3A

 Tilastokeskus

Tietoa
keskus
maksaa
postimaksun

Aluetiedon jättiläinen nyt www-käytössä

**Noin 200 000 tietoa
Suomen
jokaisesta
kunnasta**

Hinta

Organisaatiolisenssi vuodeksi 36 000 mk (6 054,77 €)
+ alv 22 %. Yhden käyttäjän lisenssi vuodeksi 12 000 mk
(2 018,26 €) + alv 22 %

Lisätietoja:

Hans Baumgartner p. (09) 1734 2399,
s-posti: hans.baumgartner@tilastokeskus.fi
Jaakko Laakso p. (09) 1734 2432,
s-posti: jaakko.laakso@tilastokeskus.fi

 Tilastokeskus

00022 Tilastokeskus
p. (09) 17 341
ohivalinta (09) 1734...
faksi (09) 1734 2750
www.tilastokeskus.fi

Tietopalvelu, tiedustelut

Tilastokirjasto:
p. (09) 1734 2220
faksi (09) 1734 2279

Julkaisujen myynti

p. (09) 1734 2011
(ympäri vuorokauden)
faksi (09) 1734 2500

Aluepalvelutoimistot

Oulu, p. (08) 537 2046
faksi (08) 537 2047
Seinäjoki, p. (06) 414 4539
faksi (06) 423 3696

Tampere, p. (03) 3141 5900
faksi (03) 3141 5950
Turku, p. (02) 274 3430
faksi (02) 274 3440